Ч. 171 (15.002). Львів, субота 6. серпня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. РІК LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10 II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Леґіон. Прага „Діло“.
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА“ В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Вже заграли японські гармати.

Японське міністерство війни оголосило в пятницю вполудне (місцевий час) такий комунікат:

Большевицькі гармати бомбардують далі японські становища під Чанкуфен і Шашаопін. Зрештою на кордоні без змін.

У пятницю 5. ц. м. в год. 4.30 вранці почали вже грати японські гармати.

ОСТАННІ ЗУСИЛЛЯ ЛІКВІДАЦІЇ КОНФЛІКТУ.

Японський амбасадор Шіґемітсу відбув у четвер пополудні конференцію з ком. Літвіновим, що тревала 2 год. і 45 хвилин та торкалася ліквідації совітсько-манджурського інциденту під Чанкуфен. Амб. Шіґемітсу заявив, що конфлікт можна поладнати мирно на таких умовинах:

1) Японські війська, що заняли спірні горби під Чанкуфен і Шашаопін, покинуть їх під умовиною, що совітські війська також відійдуть на означену віддаль; 2) совітська влада прнобіцяє, що не займе знову згаданих місцевостей; 3) ця невтральна смуга істнуватиме до хвилини, аж комісії визначуть кордон у цьому місці.

Міродатні кола підкреслюють, що японський уряд дає змогу совітському урядові поладнати спір без нараження свого престіжу.

В пятницю вполудне японський віцеміністр закордонних справ Горінуші конферував з большевицьким шарже д'афер Сметаніном і запротестував проти бомбардування большевицькою артилерією в пятницю рано японських становищ під Чанкуфен і Шашаопін. Горінуші пригадав, що запропонував у вчорашній розмові припинення ворожої акції на кордоні.

ВОЄННА РАДА В ХАБАРОВСЬКУ. СТАЛІН ВІДКЛИЧЕ БЛІХЕРА?

В Токіо кружляють поголоски, що марш. Бліхер скликав до Хабаровська воєнну раду і зажадав від московського уряду дозволу вести енерґійну воєнну акцію, зокрема збомбардувати більші торговельні і промислові осередки Японії. Між совітськими провідниками зі Сталіном на чолі і марш. Бліхером дійшло до поважних непорозумінь. Кружляють навіть поголоски, що марш. Бліхера Сталін відкличе зі становища начального вожда совітської армії на Далекому Сході. Бліхера заступить теперішній віцекомісар оборони Федько.

ЦІСАР ІДЕ НА ІНСПЕКЦІЮ МОРСЬКОГО АРСЕНАЛУ.

Цісар Гіроґіто відвідає 11. ц. м. морський арсенал Йокосука й ескадри гидропляиів у Кісарасу. Тепер цісар перебуває в надморській місцевости Гаяма, куди прибув з Токіо 30. липня ц. р.

„ТАЙМС“ ПРО БОЛЬШЕВИЦЬКО-ЯПОНСЬКИЙ КОНФЛІКТ.

„Таймс“ з 5. ц. м. присвятив передову статтю большевицько-японським справам. На початку „Таймс“ стверджує, що в останніх 5-ох роках були подібні до теперішнього конфлікти, хоч не в таких розмірах, що нині, здовж кордону Внутрішньої Японії і Манджуко. В деяких випадках ці конфлікти були дуже поважні, але остаточно кінчилися дипльоматичними протестами і пропозиціями установити прикордонні комісії. Тому — пише „Таймс“ — розвязка справи горбів під Чанкуфен не відбігне від розвязки попередніх конфліктів. Одначе тепер є інші тривожливі ознаки. Правда і в Токіо і в Москві офіційні кола бажають, якщо вже не закінчення то бодай зльокалізування конфлікту. Хоч дипльоматична виміна поглядів має всі прикмети неуступчивости — оба уряди у своїх офіційних заявах залишають багато можливостей, щоб остаточно порозумітися. Бажання поладнати справу мирним шляхом можна доглянути більше в Японії ніж у Москві. Це зрозуміле. Якби СССР мав дійсно воєнні наміри, не міг би вибрати відповідної хвилини, бо головне зусилля Японії звернене на здобуття Ганкав, положеного 400 миль в горі ріки Янтсе. Незрозуміле лише, що всупереч мировим заявам не обмежено розмірів конфлікту. „Таймс“ складає вину на командантів військових відділів обох сторін. За дальшим розвитком подій слідкує Льондон з великим зацікавленням, хоч не зі страхом.

Густа стріляяина на Далекому Сході.

На Далекому Сході, на межі стику російської та японської імперії, точніше на манджурсько-совітському та кореансько-совітському кордоні від двох тижнів мають місце події, до яких з щораз більшою увагою прислуховується увесь цивілізований світ. З непроясненого ще у подробицях льокального інциденту, зудару прикордонних військ біля спірного узгіря Чанґ Ку Фенґ розгорілися між совітськими та манджурсько-японськими військами бої, що з кожним днем прибирають на інтенсивности та, коли дослівно брати офіціяльні японські повідомлення, розгортаються у панораму справжньої битви. Преса усього світу ставить питання: чи це початок російсько-японської війни?

В загальному конспекті дотеперішніх подій треба перш за все безсторонньо ствердити, що **безпосередня причина кровавого російсько-японського конфлікту має багато темних місць.** До кого справді належало й тепер належить зброєю і кровю оспорювати узгіря Чанґ Ку Фенґ? Обі спірні сторони конфронтують на сторінках своєї преси документи та топоґрафічні знимки, які мають вигляд автентичности, та які різко собі взаємно суперечать. Московському документові — договорові б. Росії з Китаєм з 1886 р., з якого виходилоб, що узгіря Чанґ Ку Фенґ лежить по російськім боці прикордонної лінії, японці протиставлять і свої і французькі ґеографічні карти, що малиб документувати щось зовсім протилежне. Далі: з чийого боку вийшов почин до конфлікту? В цім випадку обі заінтересовані сторони кожна про себе солідарно відпекується авторства і скидає вину одна на одну. Неясно також, в чиїх руках находиться під сучасну хвилину оспорюване узгіря; в той самий день, навіть у ту саму годину офіціяльні совітські та не менш урядові японські повідомлення кажуть вірити, що Чанґ Ку Фенґ є в їхнім неподільнім посіданні. Коли шукати правди посередині, виходилоб, що це узгіря часто змінює свого посідача й переходить серед лютих боїв з рук до рук. Врешті скидається на глум та іронію і лише буйною східньою фантазією факт, що навіть дата вибуху совітсько-японського конфлікту має дві версії: за японськими джерелами совітська аґресія на Чанґ Ку Фенґ сталася 12. липня, а Совіти впевняють, що почалося з японського нападу у дні 15. липня. Дрібничка — ріжниця на три дні. Треба також з обовязку інформації звернути увагу на ще одну суперечність між японськими та совітськими повідомленнями. Японська аґенція Домей щодня інформує про рейди совітської фльоти на північну Корею, про сотки скиданих совітськими літаками бомб на залізничу сітку й особливо на кореанське містечко Кейко; совітський „Тасс“ те все катеґорично заперечує та пятнує як інсинуацію погляд, немов би Совітам у прикордоннім конфлікті йшло про що інше, як тільки про оборону власної території.

А проте, якби воно й не було, є фактом, що на Далекому Сході розгорілася кровава боротьба. Під гук соток гармат, під гуркіт цілих кольон панцирних танків та при дуже живій співучасти численних ескадр аеропляиів спливають кровю горби історичного вже Чанґ Ку Фенґу (по московськи Заозерная) та поблизького містечка Шатсаопінґ. Наступи і протинаступи чергуються днями й ночами з небувалим завзяттям. По японській версії до 5. серпня нараховано понад 500 вбитих і коло тисячки ранених червоноармійців. На допомогу прикордонним військам, силами яких і кровю яких цілий тиждень „полагоджувано прикордонний конфлікт“ прийшли лінійні війська: по совітському боці три

Які справжні завдання Рансімена?

ПРОВІРЮВАННЯ НАСТРОЇВ, ЧИ ГРА НА ЧАС?

ПРАГА, 5. 8. Чеське пресове бюро повідомляє, що льорд Рансімен прийняв мин. четверга пополудні представників партії судетських німців — **посла Кундта, д-ра Себековського, посла Петерса і п. Шікетанца.**

Льорд Рансімен відвідав у четвер міністра закорд. справ Крофту, премієра Годжу та президента Бенеша.

„Народні Лісти“ пишуть, що праця льорда Рансімена буде ділитися на два етапи: перший буде присвячений простудіюванню річевого матеріялу і внесків та розмовам з ріжними представниками. Опісля виїде льорд на кілька днів до Льондону. Після повороту почне льорд Рансімен свою властиву місію, значить місію дорадника й посередника між сторонами.

Одночасно „Народні Лісти“ пригадують голос англійського „Менчестер Ґардіяну“, який гадає, що **тут не йде взагалі про судетонімецьке питання і тому завданням Рансімена буде пізнати становище й задуми канцлера Гітлера, що криються поза кулісами акції Генляйна.**

Інші інформації з Праги подають, що завданням Рансімена буде **гра на проволоку. Анґлія і Франція хочуть спинити аґресивні пляни Німеччини у відношенні до Чехословаччини бодай до весни 1939 р.**

Болгарія дістала французьку позичку.

Болгарська телеграфічна аґенція проголосила, що болгарський міністр скарбу підписав позикову умову, що на її підставі група французьких банків відкриє болгарському урядові кредит у висоті 375 міліонів франків у 12 ратах. Ця позичка буде опроцентована на 5 і пів прц. Умова має клявзулю, яка устійнює, що цю позичку можна зужити виключно на закупи у Франції.

полки піхоти (між ними 118 полк з Новокиївська) і змоторизована бригада, по японському ціла дивізія, знята, як повідомляють, з китайського фронту. Що більше — японці мали заобсервувати на південь від Новокиївська велику совітську армію, зложену з 40 дивізій, що спішними маршами наближаються до терену воєнних операцій.

У звязку з демонстраційними чи дійсними маневрами японської фльоти, у Владивостоці мала — по японським джерелам — запанувати справдішня воєнна горячка і боєве поготівля. Обслуга кріпосних гармат не покидає ні на хвилю своїх стійок; летуни ночують кожний при своїх машинах. В ночі Владивосток потапає в темряві, тільки відгомін маршу військових стеж перериває тишину. А на територіяльних совітських водах біля Владивостоку патролюють совітські підводні човна, з яких 12 півколесом заступило морський шлях до пристані. Мав сюди прилетіти вчора шеф совітського генерального штабу Шапошников. Подібне воєнне поготівля як у Владивостоці має бути в Миколаєві та Поссєті. З уваги на цю гарячкову воєнну підготову Совітів японці — даємо слово вісткам з Льондону — стягають більшу скількість своїх дивізій з китайських фронтів і мали навіть запропонувати китайському урядові мирову розвязку і навіть з цього приводу населення китайської столиці, Ганков, улаштувати мало радісні маніфестації. Чужинні обсерватори подають в европейській пресі, що на совітсько-манджурському і совітсько-корейському воєнному кордоні стоїть уже фронтом проти себе 400.000 совітських і 300.000 японських військ, що нині завтра розпочнуть воєнну акцію.

Воєнну? Обі заінтересовані сторони з висоти своїх урядів до подиву однозгідно впевняють, що війни собі не бажають, що ні на хвилину не тратять надії на полагоду конфлікту, а дипльоматичні представники обох сторін до нині сидять собі якби нічого не сталося на своїх акредитованих постах. По кожній битві обмінюються вони з урядами, в яких мають свій осідок, „якнайбільш рішучими протестами". В міжнародніх звичаях довоєнного часу такий стан був би, очевидно, неможливий і просто не до подумання. Однак, маючи на увазі, що в наших часах наступ Італії на Абісинію відбувся без формального виповідження війни, а японсько-китайська війна велася кілька місяців без зірвання дипльоматичних взаємин, сучасні совітсько-японські бої можнаб оцінювати на ґрунті совітсько-японських відносин як початок війни на Далекому Сході. Виходячи з такого становища можнаб уважати взаємні „мирові" дипльоматичні ходи димовою заслоною для прикриття останньої воєнної підготови.

А всеж оптимізм не покинув світової політичної опінії. Біржа — бодай досі — ніяк не зареагувала на далеко-східній конфлікт. Панує загальне переконання, що Японія, усіми силами й засобами заанґажована в затяжній війні з Китаєм, **в сучасні моменті** не має ніякого розумного арґументу творити ще один воєнний фронт. Кровавий конфлікт на границі Манджурії їй дуже не на руку й не під пору і тому вона доложить усіх зусиль, щоб не допустити до нової війни. З большевиками „треба мати терпеливість" — не один уже раз підкреслював японський міністер закордонних справ, а премієр японського кабінету поставив московському урядові конкретні, дуже уступчиві пропозиції, включно з відкликанням японських військ зі спірної території, якщо й большевики зняли би своїх червоноармійців з фронтової лінії.

Московський большевицький уряд, міркує світова преса, занятий „чисткою" в середині своєї імперії і внутрішньо підважений катастрофальним положенням своєї економіки, ізольований до того від приходу Даладіє до влади у Франції на міжнародній арені, має не менше, коли не більше причин уникати війни, великої війни на такім далеким фронті, і то ще з таким жертвенним і відважним народом, як японці. Одинока льогічна рація, що веліла Совітам загострити і згустити положення на Далекому Сході, — це бажання облекшити долю Китаю бодай хвилево, бодай якоюбудь диверсією. Що в напружених відносинах на совітсько-японськім кордоні рушниці почали стріляти за часто й за густо — це, кажуть у столицях Европи, — напевно не лежало в розрахунках кремлівських володарів.

„Менчестер Гардіен", аналізуючи положення, твердить, що всі факти промовляють проти совітсько-японської війни і що в цім випадку розмір подій є щоправда алярмуючий, але це не уявляє собою нічого нового: артилерії, аеропланів і танків уживали вже і в попередніх інцидентах. Булоб траґедією (каже той часопис) якби обі держави легкодушно з рації фальшивої амбіції або престіжевих оглядів кинулися у вир війни.

„Берлінер Таґеблят" пише, що хоч події на совітсько-манджурськім кордоні перешкаджають Японії, але не є для неї грізні, бо Токіо ніколи не спускало з ока можливости совітської інтервенції, тримаючи в поготівлі свої кращі дивізії.

Кореспондент „Анґріфу" з Манджурії повідомляє, що з факту, що Совіти скинули на відтинку узгіря Чанкуфен тільки **незначну** скількість бомб, доказує, що Совіти не мають дальших поважних намірів і обмежуться після утрати Чанкуфен до дрібних, на кордоні Манджурії бувалих і неґрізних диверсій.

Також французька преса однозгідно висловлює погляд, що ні Совіти ні Японія не думають поважно про війну, а ті події, що сталися, були проти їх справжніх інтенцій та плянів.

Одначе — ці оптимістичні прогнози треба брати також з резервою. Найближчі дні покажуть, хто має слушність: оптимісти, чи песимісти та чи льогіка фактів є також льогікою червоних ватажків з Кремлю. Гучні віча проти „японського мілітаризму" в Совітах і зазиви до війни проти „акул японського капіталу" з одного боку, з другого боку факт, що японський уряд відбуває перманентні наради та кличе громадянство жертвувати золото на оборону загроженої держави — не виключають і крайньої можливости.

Ми обмежились тут тільки до інформаційного огляду подій. Оскільки ці події заторкують нас, українців, та всю українську проблему — це цілком окрема тема.

З польської преси.

ДВА ГОЛОСИ.

В „**Курієрі Віленьскому**" (ч. 212 з 4-го серпня ц. р.) п. Пйотр Лемеш вмістив п. н. „Краще знищити десять церков замало, як одну забагато", статтю, що дуже виріжняється серед статтей у польській пресі про т. зв. ревіндикацію.

„В займанських часах Росія безсумніву послуговувалася для русифікаційних цілей православною церквою. Це знайшло вислів у ліквідації церковної унії і в тому поділі, що створився на землях давньої Литви: поляк-католик і руський-православний.

„Дальшим ефектом цього звязання релігії з національністю була будова церков на корінно-польських теренах, як символів русифікації, хоча не було відповідної кількости вірних для новозбудованих домів молитви.

„Відзискання незалежности і відплив наплинового російського елементу збільшив число церков, що мали виключно цей символічний характер.

„Усування цих церков символів, що не мають ніякого практичного значіння для неіснуючих визнавців православної віри, було зовсім умотивоване.

„Першим актом після відзискання незалежности, що пішов по цій лінії, була розбірка Собору на теперішньому майдані марш. Пілсудського у столиці. Останнім — ліквідація цілої низки сільських церков у східних повітах люблинського воєвідства, отже на відомому з боротьби за унію Підляшші.

„Безсумніву і там цілу низку церков розібрали слушно, бо були вони цілком безкорисні.

„Але преса ріжних відтінків підносить з цього приводу крик і протестує православна церковна влада. Чому? Чи йде їм про оборону нікому непотрібних домів молитви?

„Ми не досліджували тієї справи на місці, але догадуємося, що було деяке переборщення при визначуванні числа безкорисних церков та що метода розбору і ліквідації церков була надто швидка й безоглядна.

Пише в ТУТЦІ
КАЛИНА

„Тому, що в ніякому випадку не лежить ані в інтенціях ані в інтересі польської держави створювати оманні зверхні позори ворожого відношення до православія, то булоб звернути кому слід увагу на ... візу, яку ми виписали як наголовок ... статті. В таких справах, де так легко викликати подражнення, на такому делікатному тлі, як релігійна сторінка людського життя, треба бути особливо обережним. Краще занедбати ліквідації 10-ти церков, що вмирають власною смертю, як ... істнування одної церкви, що справді ... реджувала життя місцевих православних і викликати таким чином невластиві ... і коментарі."

Поза застереженнями щодо деяких ... джень автора, треба признати, що це голос, який рідко стрічається в польській пресі, ... річ йде про українців чи православну церкву. ... дуже ріжниться від нього голос нашого ... буваного приятеля, краківського „І. К. Ц." ... у ч. 215 з 6-го серпня ц. р. вмістив замітку ... „Дивні парохії на Люблинщині".

„Як відомо, на терені люблинського воєвідства почали ліквідувати залишки ..., що залишилися у нас у формі православних церков, що їх займанець творив ... з давних уніятських церков. Ці церкви були у більшости нечинні (?!) і нагадували ... неволі, а рівночасно були арґументом ... ріжних „вивротових" чинників в боротьбі з польщиною. Тому акція ліквідації ... лишків зрозуміла і стрінулася серед ... ського громадянства з признанням".

Що це „признання" не таке вже ... беззастережне, свідчить про те хочби ... ий вгорі голос „Курієра Віленського". ... хотів би, щоб це признання було загальне. ... цього, він хоче ще чогось більше. Послухаймо:

„На жаль з невідомих нам причин ... часно на терені деяких повітів Підляшшя і Холмщини починають підтримувати ... в напрямі пропаганди византійсько-слов... ського обряду. Цю акцію ведуть ..., що кермували роботою ославленої ... „Про Руссія".

„Заповідають, що на терені ... ляської та люблинської ... при латинських епископствах мають створити генеральні ... каріяти для византійського обряду. Треба зазначити, що в останньому часі в ... цезіях креували кілька парохій ... лу, які штучно підтримують. ... дуже мало парохіян, нераз по 100 осіб ... боту в них ведуть Василіяни ... Галичини.

„Кожного мусить вразити ... бота, а вже неспокій мусить викликати ... дова осередків українізму на такій ... польській землі, як Люблинщина.

„Питаємося, чому це діється і в ... інтересів? Кому залежить на ... сти акцію українізації польських ... датку елементом, що зовсім не ... з польщиною.

„Починається гра, що може ... сумні висліди. Найвища пора ... тролювати відносини, що панують ... линщині, на Підляшші і Холмщині ... сти край непередуманій роботі".

Ось два голоси. Один виявляє ... бодай до деякої міри рахуватися з ... другий знає тільки своє одне: „нема ... може бути". Голоси з двох кінців ... **Вильна і Кракова. Це теж характеристичне**

ДЕЩО З ВОЛИНІ.

АРЕШТУВАЛИ ЄПАРХІЯЛЬНОГО МІСІОНЕРА.

Дня 29. липня привезли з Кремянця до Луцька єпархіяльного місіонера о. Серафима Казновецького і примістили його з наказу прокуратора луцького окружного суду в місцевій вязниці. Причина арештування така: В с. Радомишлі на Луччині довколичні осадники почали „ревіндикацію" буцімто „шляхти загродової" зпоміж українських православних селян, про походження яких найкраще свідчать їхні прізвища: Отченаш, Остророг, Воєвода й т. д. Цілковито зрозуміла річ, що єпархіяльна влада післала туди найкращу свою силу — єпархіяльного місіонера о. Казновецького, відомого ще з подій у Гриньках, щоб боронити своїх овечок. Коли о. Казновецький вернувся із своєї місії, його арештували. Як кажуть, закидають йому противдержавні висловй в промовах і образу римо-католицької релігії. Треба зазначити, що о. Казновецький відомий з обережности й залізної льогіки, себто з рис, які виключають можливість необдуманих висловів.

ОБЕРЕЖНІШЕ З ІНФОРМАЦІЯМИ.

В польській пресі раз-у-раз появляються вістки, що в такому селі навернулося тільки десятків православних українців, в іншому тільки-то сотень чи тисяч, а разом — уже великі тисячі.

Ці числа зовсім не заслуговують на те, щоб можна було їм вірити, а тимбільше подавати їх у часописах, які читають селянські маси. Подібні невірогідні вістки з одного боку викликують паніку, а з другого — депресію й зменшують відпорність мас.

Коли поширюють ці чутки чужі часописи зі зрозумілою метою, не дивуємось. Але наші часописи повинні ставитися до них критично й без належної перевірки не передруковувати їх.

Бо це — шкодить нам...

ПІСТ І МОЛИТВА.

В усіх парохіях Волині, як здається, і інших земель, відбувся триденний піст, звязаний зі щоденними богослужбами й молитвами.

І. Гринич.

НА ХОЛМЩИНІ...

КОНФІСКУЮТЬ... ПАПЕРЦІ „КАЛИНА"!

Пишуть нам з Холмщини: 20-го липня ц. р. війт громади Молодятичі, на Грубешівщині, приїхав з поліцаєм Бернатом до кооперативної крамниці у свідомому українському селі **Берестя** та зажадав негайно зняти двомовну українсько-польську вивіску і замінити її польською.

Крім цього вони списали всі товари українського виробу, як: паперці „Калина", мило „Центросоюз", паста „Елеґант", цукорки „Фортуна Нова" та інші і заявили управі, що на будуче **такі товарі будуть конфіскувати** (!).

Те саме було у всіх селянських кооперативах цілої громади Молодятичі, між іншим в селі Глешин, в якому свого часу захоплювалася українською культурою польська письменниця Домбровська.

БОМБА ПІД ПРИХОДСТВОМ.

Невідомі спричинники підложили минулого тижня бомбу під православне приходство в містечку Тарногороді. Бомба вибухла в ночі, але на щастя не зранила нікого. Підкреслюємо, що це вже другий такий випадок в цьому містечку; перед місяцем вибили на тому самому приходстві всі шиби. Декан О. Матвійчук повідомив про замах поліцію.

Іншого православного священика на Білгорайщині о. Д. Павелка від деякого часу систематично обкрадають...

ПЕРШИЙ РАЗ...

Ми вже інформували про повну польонізацію православного богослуження на Грубешівщині й Томашівщині. Тепер дістаємо ще такі інформації:

В понеділок 25-го м. м. повітовий староста в Білгораї Шаловський завізвав до себе останніх 4-ох православних етатових священиків повіту, (6-ох виселили) а саме о. дек. Матвійчука, о. прот. Акуту, о. прот. Павелка та о. Которовича і в приняві коменданта поліції та референта безпеки Барча передав їм устно воєвідський наказ говорити проповіді і правити **„додаткове набоженьство з богогласніка"** (!) лише і виключно по польськи під загрозою, що на випадок спротиву негайно повідомлять воєводу Трамекура та на його приказ виселять неслухняних священиків за межі повіту.

Два дні перед тим скликаним (по 2-ох з кожного села) українцям заявив той староста, що на випадок, коли їх священики говоритимуть проповіди в матірній мові — староство негайно зліквідує церкви. (!)

Таким робом в неділю 31-го липня в останніх церквах Білгорайщини, Тарногороді, Кульні, Потоці і Бабичах священики пробували виголошувати проповіди по польськи. На богослуженні були приявні представники адміністраційної влади.

•

На приказ митрополії, усі неетатові православні духовники Холмщини виїхали до монастира в Яблочині.

Гром.

Ювілейне Свято „Просвіти" в Вашій місцевині — це мірило національної свідомости Вашої громади.

До історії двох шкільних підручників.

На доручення Т-ва Катехитів і потім на урядовий приказ Митроп. Ординаріяту зладив я в 1923 р. два шкільні підручники до науки релігії в середніх школах, а саме: „Біблійну Історію Старого Завіту" і „Біблійну Історію Нового Завіту". Зладження цих підручників піднявся я не як специяліст від біблійних наук, яким я не був і не є, а як практик, як довголітній катехит. Я вважав, що найкращий специяліст не дасть середній школі доброго підручника, не маючи за собою практики. Навпаки, практик може дати гарний підручник, хоч не є специялістом, бо ж лекше практикові ознайомитися з предметом, ніж специялістові з практикою.

„Біблійна Історія Старого Завіту" мала бути коротким підручником, бо вона була первісно призначена на другий курс II. кл. (розуміється, старого типу). Як зразок до її укладу доручило мені Товариство Катехитів підручник Даймля („Altes Testament. Biblisches Lehr- u. Lesebuch der Geschichte der göttlichen Offenbarung des alten Bundes für öst. Mittelschulen u. andere verwandte Lehranstalten. Unter Mitwirkung des Vereines Kath. Religionslehrer... Verfasst von D.r Theodor Deimel, Wien, 1908").

Підручник Даймля признано загально за найкращий, просто за клясичний. Дальше взяв я до помочі „Історію біблійну Старого Завіта" о. д-ра Теод. Галущинського Ч. С. В. В. специя-

Через „Просвіту" — до Воскресення! Ставаймо під прапор „Просвіти"! Не жалуймо для неї ні праці, ні гроша!

МИХАЙЛО МОЧУЛЬСЬКИЙ. 36

З останніх десятиліть життя Ів. Франка

(1896—1916.)

(З приводу роковин смерти поета).

XIX.

ОСТАННІ ПОЕЗІЇ.

Просто з санаторії ми пішли відвідати Франкову сімю, а Гнатюк хотів також довідатися, чи з Ліпіка не залишилися які рукописи. Показалося, що на бажання поета рукописи спалив його син, Тарас, і лише в одній з книг, що поет узяв був з собою, ми знайшли на листочках білого паперу три поезійки: 1) Хоч забудеш ти за мене... 2) Знов кличеш ти мене, моя богине...[1]) 3) Честь творцеві твари (уривок), які сміливо можна назвати лебединим співом поета; початок новелі „Єзуїт" (сцена на залізничому дворці) і декілька сороміцьких приповідок. Поезії прочитали ми уголос і нам вони подобалися, особливо перша. Дружина поета, яка весь час сиділа сумна, оживилася тепер, слухаючи поезії, і потішала себе, що поезією „Хоч забудеш ти за мене..." „Франко написав для неї". На жаль, отся поезія не була присвячена дружині поета. Він передруковуючи її в збірнику поезій „Давнє й нове", дав їй заголовок „Неназваній Марії". Оживившись, дружина поета почала розказувати, як поет розумів деякі євангельські оповідання про Христа, з чого виходило б, що поет зо своєю сімєю балакав часом на фільософічні та наукові теми. Згадані рукописи Гнатюк узяв з собою і поезії видрукував у книжці „Л. Н. Вістника", за червень, а що сталося з фраґментом „Єзуїт" і приповідками — не знаю. Я питав Гнатюка перед його смертю, але він не памятав, де вони ділися.

Як я зайшов другий раз з Гнатюком до Франка, нас завів санаторійний доглядач до невеличкої кімнати в партері. Там лежав поет на ліжку горілиць з приплющеними очима, дуже сумний і пригноблений. Коло нього на таці лежала у дрібнісінькі квадратики покраяна якась їжа з білого мяса, але поет видно навіть не торкався її, не їв її зовсім. Ми поспитали його, чому він такий сумний і не їв обіду, а він почав голосно плакати й оповідати нам, що він засуджений на смерть і незабаром його мають повісити на шибениці. Я сказав поетові, що навіть, якби хто й засудив його на смерть, то він може сміятися з усяких таких присудів — присуд не виконають, бо у цісаря ювилей і він в тому році не підписав ще ні одного присуду смерти і не підпише. Поет перестав плакати і заспокоївся. Обличчя в нього пояснилося і розказав нам про сьогоднішні відвідини „мами", себто дружини і дітей.

ВІДВІДИНИ В САНАТОРІЇ.

Коли здоровля поета трохи покращало, з Гнатюком і мною його пішов відвідати Михайло Грушевський, якому дружина, Марія Сильвестрівна, зладила для поета гарну китицю квіток. Поет дуже врадувався приходом Михайла Серґієвича. Він лежав, але схопився і сів. Привітався з нами. Нюхав квітки, просив подякувати за них Марії Сильвестрівні, і був веселий. Розмова зійшла на літературні теми. Поет почав говорити про свої відкриття рукописів у якомусь манастирі та про рукопис, у якому є опис чудотворного лікарства на його недугу, але той рукопис замурований в одеському університеті і йому конче треба роздобути його. Під кінець наших відвідин поет відкрив свою ногу і сказав: „От, чудасія! Як тільки погляну на свою голу ногу, вискакують з неї рибки. Прошу подивитися, які срібні рибки!..." Поет дивився на відкриту ногу і посміхався, а потім замовк. Наші відвідини скінчилися і ми пішли додому сумні.

Згодом поетові вільно було вставати з ліжка і проходжуватись по доволі великому парку, що оточував санаторію. Він ходив, коли не було інших хворих — сам один. Там я і Гнатюк заставали його, коли приходили до нього. Поет скорою ходою, з похнюпленою головою, кружляв по білих стежках парку. Коли побачив нас, він зупинявся, ходив з нами, розпитував про видавничий рух та й про буденні речі, а, як утомився, сідав на лавочку. Звичайно тоді, коли він похилив голову вниз, починались в нього

[1]) Цьому сонетові дав поет у збірці „Давнє і нове" заголовок „До Музи". Первісне значіння сонета, на мою думку, було інше і мабуть поклик у ньому не „до Музи" відносився, але поет, давши пізніше йому наголовок „До Музи" і заступивши слово „жили" словом „вир", дав йому й інше значіння.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Середа, 8 серпня (27 липня) 1888.

УКРАЇНЦІ НЕ МАЮТЬ ПРИЧИНИ ЖАЛУВАТИСЬ.

На передовому місці знаходимо обширний зміст статті петербурського „Нового Времені" про „Малороссію" у звязку з відкриттям памятника Богданові Хмельницькому в Києві. „Новое Время" поставило три питання: 1. Чи змінилися ті обставини, що перед 234 роками спонукали частину українського народу злучитися з Москвою?; 2. чи Русь-Україна зискала щось на цій злуці?; 3. чи живе ще ідея Богдана Хмельницького як політична сила?

На перше питання „Новое Время" відповіло: хоч Польща втратила самостійність і мілітарно-аристократична польська річпосполита, що тримала у своїх руках міліони руського і литовського народу, належить до минулого, то вплив польонізму і єзуїтизму все ще загрожує українській національности, і тому Русь-Україна повинна шукати тіснішого духового звязку з Москвою. Друга причина до цього — німці заняли в середній Европі таке могутнє становище, що ніяка другостепенна славянська держава не може їм дорівняти.

Друге питання називає „Новое Время" питанням „делікатної натури", але на його думку українці тільки зискали злучившись з Москвою, бо треба уважати фантазією, що вони могли були витворити якусь окрему культуру. А так Москва визволила Україну з дотогочасної неволі, забезпечила перед турками і татарами; хліборобська Україна тільки виграла від злуки з промисловою і торговою Москвою; Москва заложила на Україні три університети; у межах російської культури вибився до европейської слави українець Гоголь; велике число українців займає високі становища в світському житті та в духовенстві; в російській армії більшість „унтер-офіцерів" — це українці. „Правда — пише „Новое Время" — українці мають завдячити все те своїм вродженим здібностям, повазі свого характеру, витривалости злученій з тонкістю ума, добродушности з відтінком гумору, хоробрости на війні, але все те показує, що вони не мають ніяких причин жалуватись і що бажання Переяславської Ради, щоби було „все єдино" вповні здійснилося: ніякої ріжниці у правах для українців в „общерусской" семі нема".

Відповідь на третє питання: так, бо живе три міліони малоросів, які заселюють Червону Русь, і ці теж повинні злучитися з „головним пнем" славянства.

ліста від св. Письма Ст. Завіту і доцента бібл. наук на віденському університеті), кілька інших, крім Даймля, німецьких підручників, всі наші дотеперішні підручники і польські давні і найновіші.

При укладі „Біблійної Історії Нового Завіту" я брав за зразок головно знаменитий підручник д-ра Якова Екера, професора екзегези і еврейської мови („Handbuch zur kath. Schulbibel, Zweiter Teil: Neues Testament..."), і інші німецькі, українські та польські дотеперішні підручники, між іншим кс. д-ра С. Шидельського: („Dzieje Bibl. Nowego Przymierza".)

Підручник „Бібл. Історія Нов. Завіта" подає історію Нов. Завіту словами самого св. Письма в перекладі, який одобрили всі три ординаріяти (Жовква, 1921 р.).

Оба підручники дістали апробату М. Ординаріяту, а перед апробатою мусіли їх прочитати урядові духовні цензори, бо тільки на основі оцінки таких цензорів дає Ординаріят книжці свою апробату.

Виходилоб, що все повинно бути в порядку.

Тимчасом Львівська Шкільна Кураторія не дала обом підручникам своєї апробати і не дозволила уживати їх в школі...

Що сталося?

Тут зачинається цікава історія, що кидає характеристичне світло і на відносини Шк. Кураторії до українських підручників взагалі, і на її відносини до нашого М. Ординаріяту і на відносини на нашому рідному науковому загумінку.

Апробовані Митр. Ординаріятом підручники висилала Шк. Кураторія ще від себе до оцінки і то не до якогось практичного катехита середніх шкіл, що було би ще остаточно якось виправдане, але до „спеціяліста" від біблійних наук. І цей „спеціяліст" дає справді оцінку під біблійним оглядом, і то таку, що на її основі Шк. Кураторія відмовляє підручникам своєї апробати. Що значить Даймель, Екер, Галущинський, Шидельський, Сенятицький, Торонський і всі інші німецькі, українські та польські автори шкільних підручників, супроти львівського „спеціяліста"? Що значить, що в усіх інших підручниках знаходимо ті самі біблійні „гріхи", що і в обох моїх підручниках? що значить, що переклад св. Письма Нов. Зав. апробований М. Ординаріятом після перевірки його комісією, до якої належав і якій головував сам Впреосв. Митрополит?

Правда, Шк. Кураторія вислала оцінку „спеціяліста" в польському перекладі (оригінал був зладжений „язичієм") до відома Митроп. Ординаріяту, Митроп. Ординаріят переслав її мені, я зладив на оцінку свою відповідь, але та відповідь не переконала референта Шк. Курат., бо апробати таки не дали.

Підручник „Біблійної Історії Старого Завіту" виходить тепер другим виданням, на бажання видавця ще більш скорочений. Запримічені, здебільша друкарські помилки справлено. Якби референт Шк. Кураторії зацікавився ним і цим разом, нехай не подивується, що автор не пішов за заввагами шан. рецензента і залишив майже всі виказані ним дотеперішні „промахи".

Чому?

Шан. рецензент винайшов у підручнику Ст. Зав. 32 „помилки", які майже всі, крім друкарських (зазначую, що я коректи не робив і в новому виданні не роблю), знаходяться, як уже сказано, в усіх дотеперішніх підручниках.

Ось важніші з них:

Шан. рецензент закидує мені, що я слова Бога про жінку до змії в раю відношу за католицькими авторами просто до Пр. Д. Марії, а не, як православні, до Еви.

Шан. рецензент пише: „На ст. 80 помилково наведена думка пророка Йоіля що на „рабів і на рабині зійде Дух. св." Не говориться там про „рабів", тільки про людей, яких називається (!!) „рабами Божими"". Тимчасом у Йоіля II., 28 читаємо дослівно: „...юноши ваши видѣнія увидять. Ибо на рабы моя и на рабыни моя во дни оны изліють духа моего..."

„На 19 ст. — пише шан. рецензент — при вавилонцях і египтянах згадується про ханаанські перекази про давню історію людського роду. Хоч такі ханаанські перекази **невідомі**". Тимчасом на тему ханаанських переказів є вже ціла література. Є навіть учені (Гомель, Ґундель і ін.), які запевняють, що жиди переняли свої перекази якраз від ханаанців (гл. хочби д-р Йосиф Фельдман, Параліс унд Зінденфаль, Мінстер і. В. 1913, ст. 80 і 90—104). Як може „спеціяліст" цього не знати, ніяк не розумію...

Інші „помилки": При створенню світу говориться за св. Письмом про „душу"; вживається антропопатизмів," не вияснюється докладніше деяких подій, як нпр. чому сила Самсона лежала в довгому волоссі, яка була ріжниця між царством Юдським і Ізраїльським (?) і т. д. скорочується предмет; між книгами Ст. Завіту пропущено Плач Еремії (що книгу за католицькими авторами зачислено до пророчих книг Єремії); написано, що Ірод був з іншого покоління, а він був з іншого народу; жиди не перебували в пустині 40 літ, але 38; раз названо Аарона священиком; Христос не був посередником, але творцем Нов. Завіту; Христос не був за молодих літ в Єгипті (!!!); пророча школа Самуїла не була прилюдна, але приватна; якогось „Єри Кіґель (??) помилково названо Єрикіел (??); Саула „перехрещено" (!) на Савло і т. д.

Перейду до другого підручника, себто до „Бібл. Історії Нов. Завіту". Здавалосяб, що тут крім друкарських помилок таки вже нічого хіба шан. рецензент не знайде, бо цілий підручник — це поділене на відповідні уступи дослівне оповідання з Євангелій і Апост. Діяній. Але ні! Шан. рецензент знайшов і тут аж 53 помилки! Джерело всіх помилок виясняє вступ до оцінки. Ось він: „Підручник подає історію Нов. Завіту словами самого св. Письма, себто словами Євангелій і Апост. Діяній, перекладаних на так зв. (!!) **українське наріччя** (!!!), додаючи до того свої доповнення і пояснення в формі уваг".

А при кінці оцінки: „Я особисто не похваляю методи автора, щоб навчати дітей біблійної історії дослівно словами св. Письма, перекладеного на українську мову (тут уже „мова", а не „наріччя", а може тільки так у перекладі референта Шк. Кур.?). Може спонукала його до того тенденція спопуляризування через злучення св. Письма. **Але це була би вода на млин Штунди** (!!!!). Суд про те повинна видати духовна влада, яка очевидно іншої думки, бо то не бачить у тому ніякої небезпеки, а на доказ цього дала свою апробату".

Зазначені в цьому підручнику помилки — це попри кілька друкарських маловажних помилок буквально такі самі „помилки", що їх знаходимо в усіх інших підручниках (Екера, Шидельського, Бріля, Лужницького і т. д.), або просто „помилки", які повишукував шан. рецензент в українському перекладі св. Письма Нов. Завіта. Ось для прикладу: „На ст. 22 читаємо буквально за Євангелієм: „Тільки жиди не приставають з самарянами, замість, не приставали"...; в Єрусалимі не є, але була купіль...; на ст. ... Єфрем не називається, а називалося...; на ст. 100 сказано, що Христос творив багато інших чудес, а не сказано які (??!!)... Наводити всіх „помилок" годі; скажу тільки коротко, беручи повну відповідальність за свої слова: крім друкарських помилок нема ніодної „помилки", якої не було би в св. Письмі і в інших шкільних підручниках.

На таких то оцінках шан. рецензента, таких несправедливих і науково не виправданих сперла Шк. Кураторія своє рішення і відмовила своєї апробати обом підручникам. Вірю, що з другим виданням Шк. Кураторія поступить інакше, переконавшися, що впала жертвою нещасного рецензента.

Д-р Ярослав Левицький.

галюцинації. Раз на пр. розказував нам, що до нього приходить і розмовляє з ним гетьман Петро Сагайдачний. Гетьман зовсім не виглядає так, як його малюють на портретах, — він зовсім без бороди, приємний, говірливий, і дивується, що його перейменували історики на Сагайдачного-Конашевича, — його справжнє прізвище Кінаш та й годі...

Погідніший настрій у поета не тривав довго. Чим довше він сидів у санаторії, тим ставав він сумнішим, а то й сердитим. Він часто гірко докоряв нам, що він здоровий, а ми заперли його і держимо в домі для божевільних. Нарікав також на лікарів і слуг.

— Ось дивіться! — каже він підчас одних з останніх наших відвідин, показуючи на свої нові виступці, — які пакости роблять мені Свйонтковські, купили мені виступці й до нічого, — тісні, а до того пришили до них проклятi cпряжки і вони ранять мені ноги...

Гнатюк заспокоював поета, що виступці куплять інші, але поет і слухати не хотів його.

— Ви подумайте яку шкоду ви робите мені. — продовжував поет свою скаргу — я сиджу тут, а там заходить до моєї хати чорний кіт і через горище виносить кудись книги з моєї бібліотеки.

Ми знали, що вдома поет не буде мати й такої опіки, як у санаторії, але коли він чим раз більше сердився й сумував та натискав на свого куратора, Карла Бандрівського, щоб забрати його з санаторії Свйонтковських, куратор Бандрівський мусів учинити його волю.

(Далі буде).

Неписьменність — це страшний суспільний боляк, що вперто відновлюється та вертається. З ним треба вести постійну та витривалу боротьбу, щоб винищити його геть-чисто. В цьому допоможе нам найкраще буквар із читанок „ДО СОНЦЯ" — найновіша казка

Економічний огляд.

Книга – на яку чекало наше село.

На нашому господарсько-суспільному фронті слід занотувати велику і дуже радісну подію. Маю на думці велику тритомову, багато ілюстровану **„Сільсько-господарську Енциклопедію"**, що її заходом Краєвого Господарського Товариства „Сільський Господар" видає Український Видавничий Інститут.

Ця статейка не має завданням — пропагувати „С-Г Енциклопедію" серед читачів „Діла". Потреба такої енциклопедії така в нас велика й актуальна та така очевидна, що зайвим було би, зокремаж у „Ділі", переконувати про користі з її купівлі. Зрештою У. Вид. Інститут поширив недавно проспекти, які серед свідомих шарів нашого громадянства сповнять успішно цю місію. Нема сумніву, що кожна інтелігентна й освічена одиниця, якнебудь звязана зі сільським господарством (хлібороб, агроном, сільський священник, кооператор, тощо), набуде для себе цю незвичайно потрібну і корисну книгу.

Та згадана енциклопедія дуже потрібна не тільки для людей, що їх проспект чи пресові оголошення напевне „знайдуть" і переконають. Вона дуже потрібна теж для пів міліона наших селян-хліборобів, що до них проспекти та вістки у пресі не дійдуть, або хоч і дійдуть, то „не увійдуть", не пробють товстої шкаралущі напівсвідомої рівнодушности. **Про них треба теж подумати. „С. Госп. Енциклопедію" треба дати найширшим масам наших хліборобів!**

Яку місію вона може і повинна сповнити серед нашого хліборобського загалу?

1. С-Г. Енциклопедія стане могутнім, успішним і незвичайно тривким вкладом у фахову дошкільну освіту наших хліборобів і вслід за цим у поступ та раціоналізацію нашого хліборобства.

2. С-Г. Е. широко обговорює справи переробки, консервації і збуту с.-г. продуктів та справи кооперації і через те визначно причиниться до ліквідації чужих „посередників" (переважно жидів) та чужого промислу, що жирують на нашому селі (збут живини, збут і перерібка шкір, овочів, тощо) та до розбудови нашого власного збуту і перерібки с.-г. продуктів.

3. Хліборобство це найздоровіший у нації консервативний елемент. С. Г. Енциклопедія такими розділами як: „Розвиток селянського стану у світі й у нас", „Хліборобські організації на чужині й у нас", „Соціольоґія села", „Земельна справа у світі й у нас" та багато подібними, дасть величезний вклад у станову самосвідомість, самопевність та здорову станову амбіцію нашого хліборобства.

4. Крім цього С.-Г. Е. широко і всесторонньо обговорює справи кооперації, економіки, права, що дотичить сіль. господарства, природничі науки, які дають теоретичну основу під сіль. господарське знання, ветеринарії та інші.

Додаймо вкінці, що буде це твір багато ілюстрований (коло 16 цілосторінкових кольорових таблиць, багато кольорових складових карт, приблизно 1000 чорних образків), отже водночас буде спонукувати, побуджувати, заохочувати до читання змісту.

Коли все те взяти під увагу, тоді стає ясним, що С.-Г. Енциклопедія — це справді незвичайно важка і щаслива поява в нашому економічно-суспільному житті, яка може сповнити на селі велитенську економічно-культурну місію. Але для цього треба **кинути С.-Г. Енциклопедію в найширші маси наших хліборобів!**

Завданням тієї статейки є підчеркнути вагу цієї справи.

Коли йде про розвязку питання, як це зробити, отже коли йде про плян акції та її переведення, то тут, ясна річ, реальну вагу може мати тільки розвязка заінтересованими міродайними чинниками, в першу чергу „С. Господарем", Українським Вид. Інститутом і кооперацією.

Зверну ще тільки увагу на один зі засобів, що на мою думку причинився би до поширення С.-Г. Енциклопедії.

Йде про таке: Подавляюча більшість наших селян не здобудеться на самостійну купівлю енциклопедії. Навіть передплата розмірно низькими ратами (місячно 4 зол.), так як це оголосив „У. Вид. Інститут", буде для них завеликим видатком. Чи не малаб успіху така розвязка тієї справи: Пропагувати, щоб менше засібні селяни набували енциклопедію спільними силами, нпр. по трьох — один примірник. С. Г. Енц. буде мати 3 томи. Формально кожний із спільників був би власником одного тому, а користав би з усіх шляхом заміни томів з рештою спільників. Для таких „спілок" У. В. Інст. повинен би обнизити місячну рату з 4 на 3 золоті і тоді кожний зі спільників платив би місячно 1 зол. На такий видаток по відповідній сильній пропаганді та по відповідній організації справи на місцях напевно здобудеться велика частина наших навіть досить убогих селян.

Ярослав Татомир.

Каліцтво торговлі в Польщі.

Цікаві міркування на тему торговлі, яка в обставинах **регляментації** і нею виростеної **концесійної системи** в Польщі принила тепер просто небезпечні для її дальшого розвитку форми, помістила „Ґазета Польська". Строго критичні завваги автора, що підписався буквами Т. Г., передаємо тут у значному скороченні.

Для пересічного громадянина Польщі купець усе ще є зайвим посередником. Про ролю і завдання купця в людському громадянстві мало в нас говорять. Через те торговля в Польщі не сповняє своїх завдань. А які є її завдання? Відповідь проста: купець є піонером. Він відкриває колись дикої країни. За ним ішов вояк і місіонар. Сьогодні його ініціятива полягає на розшуканні покупця. **Найти покупця — це значить збудувати фундамент для продукції.** Коли купець створить попит, викличе моду на якийсь артикул, витолкує людям, що він їм потрібний, — щойно тоді повстає могутній промисл. Відкриваючи нові ринки збуту, поширює купець засяг виробничої діяльности. В обох випадках являється він у користь обороту, а **від обороту залежить національний дохід і багатство держави.** Всі ніби це знають, але цього знання не випливають.

Що ж таке **„піонір"?** Чи це людина, що відкривав країни. Піонір ризикує. Купець, що перший експортує якийсь артикул чи поширює його на краєвому ринку, знає, що не знає, чи колись вклад його праці і грошей не піде на марно. Навіть тоді, коли продає відомі товари, він оглядає промислові зміни настроїв публики. Часом хоче вмішуватися, щоб найти нових покупців, бореться, висилає листи і депеші, розїжджає, оплачує мережу агентів. **Все те є інвестиції.** Але тоді, коли його варстати чи машини вважають інвестиціями, його вірність приймають за підклад для кредиту і тоді не вважають діяльність купця ніколи так не цінною. **Щойно коли купець уязнить капітал, коли має дім і гроші, тоді щойно може говорити з банком.**

В Польщі непопулярний є дохід, що не угрунтований посадою чи майном. Тому абсольвенти акад. торговельних шкіл майже всі сидять на посадах, тому в Польщі майже нема вповні европейських фірм. Середновічні погляди і методи вяжуть купця з дрібним крамарем і півінтеліґентом.

Наймоднішою демагогією в Польщі є боротьба з ціною. Купець — це перша жертва. Нарікає на нього загал, заздро обчисляє його зиски продуцент. У результаті заробітки є жебрачі і не вистарчають на нову ініціятиву. В цій нагінці забувають, що купець ризикував капітал і дальше його хоче ризикувати. Ціле зусилля йде до того, щоб **його знеохотити,** щоб **обмежити його розмах.** І купець пристосовується до настроїв. **Шукає монополів, регляментаційної ренти і вигідних картелевих представництв.** Він бюрократизується і перестає грати творчу ролю. Одинока форма його „творчости" — це пильні заходи, щоб здобути концесії. Регляментація торговлі створила принадні умовини для концесійного заробітку. Контингент — це подача менша ніж попит, а через те без ризику. І багато людей „з плечима" старається за привілеї. До президії ради міністрів бігають „купці", просячи, щоб признали їм право спровадити 200 кг. чаю. „Ключ поділу" доводить до того, що масові товари привозять зі закордону в межах 100—20 кг., а таке роздрібнювання значно збільшує кошти, які платить терпеливий консумент і продовжує дальше посередництво, бо малу кількість годі купувати безпосередньо. Рівночасно зростає кількість „опініодавчих" організацій. **Щораз більше є дівчів, щораз менше купців — щораз більше засідань, щораз менше торговлі, — щораз більші ціни, щораз менше товару і т. д. Психіка стросна до глибини.** Тим шляхом ніколи не дійдемо до відродження.

Ці міркування не тільки цікаві своїм змістом, але й тим замітні тим, що їх видрукував центральний орган „Озону" „Ґазета Польська", що сприяє етатизмові, плановій господарці та іншим заходам, що саме і є джерелом цього затроєння психіки до глибини".

—о—

Українські ремісничі патронати.

В найновіших двох числах ґазети **„Торговля і Промисл"** порушив **Сава Орський** незвичайно важну справу: потребу **покликати до життя** українські ремісничі патронати. Автор зазначує, що ця думка не зовсім оригінальна, бо такі інституції мають уже жидів в Польщі. Патронати повинні гуртувати **не тільки ремісників, але і громадян,** яких цікавить доля рідного ремісника та які готові жертвувати для цього частину свого часу, труду і досвіду. Вони особливо тепер потрібні, коли наші ремісники не мають своїх справжніх професійних ремісничих організацій — **цехів.** Найважнішим завданням патронатів булоб підготовити ґрунт для рідних цехів, а поки їх нема — подбати за поліпшення праці наших ремісників на терені вже існуючих чужих цехів. Чергові завдання патронатів у представленні автора ось-такі: організувати спілки чи кооперативи для збуту ремісничих виробів, для спільного закупу сирівців, тощо, відкривати джерела кредиту, устійнювати взаємини між нашими покупцями і ремісниками, дбати за вишкіл нових ремісників, впливаючи рівночасно на зміну відношення майстрів до термінаторів, вести освітню працю (пресерфенти, співробітники ремісничої преси, перекладчики).

Як бачимо — завдання проєктованих патронатів широкі і важні. Через те варто, щоб ними, як теж і новим організаційним типом заінтересувалося наше громадянство.

Господарська всячина.

— **Некорисне сальдо цьогорічного торговельного білянсу** Польщі поважно тривожить польських економістів. Проф. Рибарський, розглядаючи цей білянс на сторінках „Курера Варш.", не добачує можливости вирівняти його страт іншими позиціями платничого білянсу. Тому проблему сальда торговельного білянсу **називає фундаментальною.**

— У звязку з покликанням до життя Бюра Сирівців при міністерстві промислу і торговлі в Варшаві, що має завданням зосередити політику засоблювання промислу сирівцями, польська преса обговорює широко **проблему сирівцевої політики в Польщі,** признаючи їй першорядне значіння. Та розбудова сирівцевих джерел у краю не швидко зможе впливати на редукцію імпорту.

— Інвестиційний рух і будова нових промислових осередків у Центр. Пром. Окрузі принесли з собою великий попит фахівців і працівників. Урядові круги застерегли через те **надзір над цінами** харчевих засобів і мешкань.

— Ц. Ґазета Гандльова дала як безплатний додаток з 1. серпня н. р. (ч. 172) спеціяльне число в польсько-англійській мові, присвячене взаєминам **Польщі і Японії** та її сестреній державі **Манджурії.** Число містить м. і. просторну статтю директора „Економ. Федерації Японії" п. Такашіми п. н. **„Господарське положення Японії"** та багато ілюстровану статтю Т-ва Південно-Манджурської Залізниці п. н. **„Манджурія, її промисл і господарські умовини".**

— Польська преса збентежено вотує факт, що **не зважаючи на ухвалені збіжеві закони** вслюдно з законом про конечність утримування цін сіль.-госп. продуктів на господарсько потрібному рівні, **ціни на збіжжа є дуже низькі.** Напр. ціна жита, яка згідно з енунціяціями уряду повинна бути 20 зол. за сотнар, є на біржах 15 зол., а в терені 12 зол. Преса взиває уряд до енерґійного перестерігання збіжевих законів. М. і. „Час" радить, щоби піднести експортову премію, урухомити кредити на закупно збіжжа військом і іншими публичними інституціями, тощо.

— Імпорт заграничних товарів, головно сирівців, потрібних для воєнного промислу, нарушив дуже поважно **запаси золота Банку Японії.** Щедро користає з них японський уряд, який забрав Банкові знову поважну кількість золота, бо вартости 300 міл. єн, залишаючи йому вже тільки золота на 500 міл. єн.

— Справжнім парадоксом є факт, що **Франція** в заміну за вугілля **вивозить до Німеччини льотаринські руди,** що їх німці потребують до фабрикації зброї. Читаємо про це ширше в допису паризького кореспондента Ц. Ґазети Гандльов-ої п. н. „Парадоксальна ситуація".

— Від політичного перевороту в Австрії справа господарської експанзії в наддунайські области зактуалізувалася дуже міцно. Як Франції так і Англії невигідна є близькість Німеччини до Балкану. Як подає „Прагер Прессе" в **Льондоні** має повстати окрема інституція **„Сентр Економік"** для середущо-східної Европи. Там мають зосереджуватись намагання, щоб скріпити позицію британського промислу і торговлі на Близькому Сході.

Сторінка без політики.

ЖІНКИ ДЕМОНИ.

Історія знає безліч таких подій, в яких неімовірно просто жорстокість та кровожадність виявляли жінки. Іноді молоді гарні жінки, красуні, що своєю появою нагадували радше ангелів, хоч їх вчинки творили густо-часто справжній жмуток диких, несамовитих злочинів. В цілій европейській та американській пресі можна стрінути що якийсь час опис нового злочину, що його виконали такі жорстокі жінки-демони. Історія знає безліч таких славних злочинами та пролитою кровю жінок та і в цій понурій галерії жіночих демонів є постаті, що радше нагадують опирищ-чортиць, не людей, що мають серце й душу, які кермуються такими почуваннями, як любов, милосердя... Ось три постаті таких чортиць у людському тілі:

Найстрашнішою постаттю в цій галерії є, без сумніву, маркграфиня де Бренвіліє, яка станула перед генеральним судом Франції в 1676 р.

— Обвинувачена — гремів прокуратор, була багата, коли виходила за маркграфа де Бренвіліє. Він теж мав велике майно. А одначе все їх багатство минулося за кілька літ. Пішло воно на розпустне життя, що ним гіршилася ціла околиця. Їхнім товаришем був лицар де Сен Круа, найбільший у Франції нікчемник. Але нарешті король велів увязнити цього „лицаря". Випадок хотів, що де Сен Круа пізнав у вязниці якогось альхеміка, що навчив його робити отруту.

Коли він вийшов з вязниці, Сен Круа вертається до своїх приятелів де Бренвіліє і починає разом з ними труїти людей. Маркграфиня, жадна грошей, отруїла спершу свого багатого батька, а тому, що спадщину по нім мусіла ділити з двома братами, отруїла в короткім часі і їх обох. Не знати як довго провадилаб маркграфиня цю свою отруйницьку діяльність — але трапився припадок: один з її слуг, засуджений на шибеницю, виявив, що вона веліла йому додати отрути до їдження, подаваного братам маркграфині.

Довідавшися про це, маркграфиня втікла до Англії і Голяндії. Туга пригнала її врешті до границь Франції де її арештували. Суд засудив її на смерть і їй відтяли голову.

•

Друга жінка-вбивниця, яка перейшла до історії, не належала вправді до найвищих суспільних кол, але за те здобула рекорд убивств: зглядила зі світа аж тринацятеро осіб. Вона називалася Готфрід, в р. 1831 засудив її суд у Бремі на смерть. Вже стоючи перед шафотом — не забуває вона про свою „зальотність" і вигладжує фалди своєї смертельної сорочки.

Злочини Готфрід зовсім незрозумілі. Вийшла вона молодо заміж за загально поважаного ремісника, навіть любила його і мала з ним кількоро дітей. Нагло починає обманювати його з кількома мужчинами нараз. Чоловік є тепер їй на заваді — вона вбиває його і хоче вийти за одного з коханців. Мати противиться тому, отже й вона умирає. А після цього Готфрід отроює по черзі дітей, батька, брата, але її коханець не думає про подружжя — отже й він дістає отруту. В останній хвилині перед смертю — злочинниця примушує його згодитися на шлюб.

Пізніше Готфрід вбиває для грошей і вимушує від знайомих різні записи для себе, а як тільки вона дістає в руки правні акти тих записів — їх власники сходять зі світа. Убивниця починає від 8 тисяч талярів і скоро доходить до 50 тисяч. Її злочинність виявилася припадково: один її коханець доглянув у своїй страві якісь підозрілі кришталики. Він дав їх розслідити лікареві і цей пізнав, що це зовсім поважна пайка аршеніку.

Продовж довгих місяців по її засудженню — її злочин є одинокою темою розмов у цілій Німеччині.

•

Третя постать — це повитуха Юліянна Фазекас — належить уже до нашої епохи, бо мадярський суд засудив її на шибеницю в 1931 р.

Спершу вона виконує свої обовязки на загальне вдоволення цілої околиці. Нагло в околиці вибухає справжня пошесть: вмирають десятки мужчин, але тільки жонатих. Прокуратура веліла в одним випадку перевести ексгумацію і секцію тіла. Секція виявила затроєння аршеніком. Розслідили інші домовини — те саме! Всіх отроєних віднайдено 52.

На вістку про це кілька вдів відібрали собі життя, всіх інших арештовано. Одна з них оповіла у вязниці, що повитуха давала отруту кожній жінці, яка тільки скаржилася на свого чоловіка. Чоловік за гостріше слово йшов на смерть.

Юліянну Фазекас і пять вдів засуджено на шибеницю, 47 інших пішло до вязниці на безречинцеві важкі роботи.

ПЕС ЗІ 6 НОГАМИ.

Мадярське містечко Корчаг мало не... небудену сензацію. Селянин Володислав Саба приніс на ярмарок собаку. Та ця собака не була така як інші її чотироножні побратими — ... Саба мав 6 ніг, при чому „надпрограмові" ... виросли йому коло задніх лаб. Ця собака належить до раси мадярських псів т. зв. „Кубас" одначе хоч має шість ніг, не бігає швидше як звичайні собаки з чотирома ногами. (АТЕ)

—o—

БІБЛІЯ ПО ЦИГАНСЬКИ.

З Білгороду повідомляють, що недавно появилася там біблія в циганській мові. Перше читання вийнятків із біблії викликало серед циганів величезне враження. Слухачі спершу плакали, відтак пустилися з радости в танець.

Цигани рішили уладжувати кожного тижня сходини в церкві села Привлека, щоби слухати біблію у зрозумілій для них мові. З тою церквою звязана легенда. Колись у давнину цигани збудували собі церкву з білого мармуру, одначе відтак продали цю церкву румунам за шматканку сира. Очевидно що цигани сир зїли, а румуни перевезли церкву, камінь по камені до себе. Довгі часи цигани були без церкви, аж вкінці Черомир Николич, циган із Привлеку, який зібрав великий маєток грою на скрипці, дав гроші на будову нової церкви.

—o—

КУХОВАРСЬКА КНИЖКА З РЕЦЕПТАМИ НА РІЖНІ НЕДУГИ

Величезну сензацію в Льондоні викликала поява на англійськім книгарськім ринку куховарської книжки, що її видало Британське лікарське товариство.

Згадане товариство видало величезну куховарську книжку, яку публика просто розхапала. Ця незвичайно дотепно зредагована книжка містить незвичайно багато приписів на ріжні страви, що їх можна їсти при ріжнородних недугах.

Ця книжка містить подрібні стравоспи... призначені для хорих на артретизм, сухоти й інші недуги, при чому при кожній страві є пояснення кільки тієї страви може хорий з'їсти без шкоди для себе.

Крім цього згадана книжка має докладну калькуляцію кожної страви. Перший наклад цього незвичайного популярного видання вже кінчиться і Британське лікарське товариство повідає видання другого накладу.

—o—

ФОРД СКІНЧИВ 75 ЛІТ.

Генрі Форд святкував 31. м. м. 75 роковини своїх уродин. На бенкеті, який відбувся з цієї нагоди, було більше, як 1600 люда.

Гітлер прислав автомобільному королеві великий хрест німецького орла. Як казав німецький консуль, який передавав це відзначення, фірер хоче таким чином пошанувати заслуги Форда, як піоніра в поширенні автомобілізму серед мас.

Посадник Дітройту проголосив прокламацію, в якій вказував на те, що ціле населення міста повинно бути вдячне Фордові за його добродійства для міста. У святі в честь ювілята брало участь 8.000 дітей.

Форд виголосив підчас бенкету промову, в якій заявив, що Америка є тепер на шляху нового промислового розквіту. Директори і керманичі американських автомобільних фабрик вихвалювали у своїх промовах незвичайну енергію і геніяльний талант Форда.

—o—

ПАРИСЬКІ МІДІНЕТКИ В ЕЛІСЕЙСЬКІЙ ПАЛАТІ.

Жінка французького президента п-і Лебрен не дуже любить чепуритися. Одначе перед ... з дом англійської королівської пари замовила вона для себе туалети в одній із найкращих ... мод в Парижі.

Кравчині того магазину постійно ... приміровувати і ... Елісейської палати ... сукні. Колиж усі туалети були готові, ... Лебрен запитала мідінеток, чим вони хочуть ... віддячитися. Всі однодушно відповіли:

— Дозвольте нам оглянути Елісейську палату.

Такий дозвіл вони дістали і в ... день п-і Лебрен і сам президент республіки ... водили кравчинь, швачок, модисток і ... льок по салях палати. Відтак гостей запрошено до чаю.

— Ще ніколи в Елісейській палаті не було так багато молодих і гарних та ... дівчат — сказав Альберт Лебрен ... мідінетками.

Найважніше — це мати терпеливість.

Докази людської терпеливости і праці проявляються не тільки в монументальних творах. Крім них є ще безліч дрібних і малих творів, які вимагають неменшої енергії.

Ось, наприклад, один китаєць, що недавно навернувся на християнство, жертвував папі його подобу, вирізьблену на зернятку... рижу. Про малечину цієї різьби найліпше свідчить факт, що її можна оглядати тільки через сильне побільшуюче шкло.

Знову ж один японець виконав плащ неякимнебудь способом: виконали його „особисто" шовківниці, що їх терпеливий ткач уложив на обширнім столі і кермував ними за помічю тоненьких паличок.

Теж і в Европі не бракує таких архитворів людської терпеливости. Відома скрипка, що її один швайцарець виконав з сірників. — Вийшла з цього така першорядна скрипка, що своєю якістю не уступає славній скрипці Страдіварія, яка находиться тепер у державному музеї в Берні.

Один гірник з басейну Сари, Леопольд Шраєр, виконав мініятуровий переріз копальні вуглія у... пляшці. — В Ґосляр находиться голинник, зроблений зі соломи.

Кілька норвеських рибаків з околиць Ґвальо виконали китицю квітів з... рибячої луски. Про складність цієї роботи свідчить найкраще факт, що вони зужили на те коло 100 тисяч поодиноких лусок.

Сем Кравтер, фармер з Арізони, продовж довгих 25 літ збирав чотирилистні конюшинки, що трапляються — як відомо — дуже рідко і які проте вважаються символом щастя... З цих конюшинок зложив він величезних розмірів листок, що його післав „на щастя" тодішньому президентові Гуверові.

У бельведерському музеї є два портрети Пілсудського й Ридза-Сьмиглого, що їх один безробітний зі Шлеська виконав з 111 тисяч звичайних шпильок.

—o—

Чоловік, який жив із любови.

Перед праським карним судом станув недавно один безробітний цукорник, якого прокуратор обвинувачував у крадежі. Та крадежі не виконував він у спосіб прийнятий іншими злодіями. Дотепний цукорник, який виявився знаменитим психольогом, терен своєї діяльности переніс до парків, міських городів, взагалі до таких місць, де молоді люди — мужчини й жінки задивлені в себе забувають про цілий світ, не лиш про свої портфелі й торбинки. Отже згаданий цукорник вишукував по всіх усюдах такі закохані парки й побоючись, щоб хтось непокликаний не стягнув їх портфелів і торбинок, сам це робив. У тому дійшов він до справжньої досконалости й став пострахом закоханих парок, які вкінці повідомили про своє нещастя поліцію. По довгих розшуках удалося поліції віднайти „ангела опікуна" закоханих пар і поставити його перед суд.

—o—

У справі „Українського Городу" у Львові.

ПИСЬМО СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ САМОСТІЙНИКІВ У КАНАДІ ДО ПОЛЬСЬКОГО МІНІСТРА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ ЙОСИФА БЕКА.

Канадійські українці, зорганізовані в „Союзі Українських Самостійників", надіслали до міністра закордонних справ Польщі, Йосифа Бека, письмо, якого копію в українській мові ще містимо:

До Його Ексцеленції Йосифа Бека, Міністра Закордонних Справ Річипосполитої Польської у Варшаві.

15-го липня, 1938.

Ваша Ексцеленціє:

Канадійські громадяни українського походження були у високій мірі затривожені вісткою про львівське воєвідство, постановою з 10-го травня 1938 р. приступило до вивласнення площі, що має назву „Український Город", находиться в місті Львові і є власністю спортового товариства „Сокіл Батько".

Цю площу закуплено зі складок, які добровільно жертвувало не тільки українське населення в колишній Австрії і тепер у Польщі, але українці з цілого світа, в тому числі і українці в Канаді.

Товариство „Сокіл Батько" служить виключно гімнастично-спортовим цілям, що має величезне значіння для здорового фізичного виховання української молоді. Крім цього всі жертводавці на закупно цієї площі, а таких є багато в Канаді, уважають себе за співвласників тієї площі і, розуміється, турбуються її долею і булиб дуже вражені її втратою. Отже позбавлення української молоді цієї площі булоб великим ударом, який болюче відчулоб ціле українське громадянство в Польщі і поза її межами. Особливо болюче відчулосяб це в Канаді, де кладеться таку велику вагу фізичному вихованню молоді.

Доказом того, що сама звістка про можливість вивласнення площі товариства „Сокіл Батько" глибоко затривожила канадійських громадян українського походження, послужить цілий ряд віч, які відбулися в Канаді в часі від 12-го травня до 10-го липня, 1938 р. і на яких ухвалено резолюції з протестом проти заміру відібрати згадану площу. Такі віча відбулися в таких місцевостях і при співучасти наведеного числа осіб:

Дата:	Місцевість:	Число:
12-го травня 1938	Рама, Саскечеван	75
22-го травня 1938	Су Лукавт, Онтеріо	34
22-го травня 1938	Саскатун, Саскечеван	78
22-го травня 1938	Ґронлід, Саскечеван	260
22-го травня 1938	Бюфорд, Альберта	60
22-го травня 1938	Лемінґтон, Онтеріо	65
29-го травня 1938	Калмар, Альберта	100
29-го травня 1938	Смитз, Саскечеван	60
29-го травня 1938	Віта, Манітоба (коло)	1000
30-го травня 1938	Гемільтон, Онтаріо	500
30-го травня 1938	Борщів, Альберта	24
30-го травня 1938	Гемільтон, Онтаріо	500
2-го червня 1938	Смокі Лейк, Альберта	106
4-го червня 1938	Сенділендс, Манітоба	40
5-го червня 1938	Сидній, Н. С.	176
5-го червня 1938	Іст Селкерк, Маніт. (к.)	125
5-го червня 1938	Торгилд, Альберта	41
11-го червня 1938	Ґлендон, Альберта	207
12-го червня 1938	Ріджайна, Саскечеван	150
12-го червня 1938	Мелеб, Манітоба (коло)	850
12-го червня 1938	Брендон, Манітоба	200
12-го червня 1938	Венкувер, Б. К.	200
13-го червня 1938	Сіба Біч, Альберта	80
13-го червня 1938	Спелен, Альберта	300
14-го червня 1938	Єлов Крік, Саскечеван	23
19-го червня 1938	Мічем, Саскечеван (к.)	800
10-го липня 1938	Вінніпеґ, Манітоба	360

На зразок прикладаємо до цього листа нотаріяльно засвідчені копії резолюцій на вічах в таких місцевостях:

30-го травня Гемілтон, Онтаріо,	500
2-го червня Смокі Лейк, Альберта,	106
5-го червня Сидній, Н. С.,	176
5-го червня Іст Селкерк, Манітоба,	125

При тому зауважуємо, що і всі інші резолюції мають анальоґічний зміст.

Гадаючи, що Ваша Ексцеленція надає поважне значіння опінії частини канадійських громадян, просимо Вас вжити Вашого впливу і авторитету перед відповідними чинниками польської адміністрації, щоб усунути можливість вивласнення площі Сокола Батька у Львові і тим самим усунути причину до занепокоєння громадської опінії канадійських громадян українського походження.

Прийміть, Пане Міністре, вислови правдивої пошани.

Союз Українців Самостійників у Канаді:
П. І. Лазарович, голова.
І. І. Данильчук, секретар.

Батьки і діти під Прапор „Просвіти"!

СТУДЕНТСЬКІ СПРАВИ.

МЕДИЧНІ Й ФАРМАЦЕВТИЧНІ СТУДІЇ У ЛЬВІВСЬКОМУ УНІВЕРИТЕТІ.

Медичні студії у львівському університеті тривають 16 триместрів, фармацевтичні 4 роки. На перший рік приймають обмежену кількість студентів (нумерус клявзус).

Кандидати складають в університетській квестурі (вул. Косцюшка 9) оплати: маніпуляційну 10 зол. і за лікарські оглядини 4 зол., при чому дістають посвідку заплачення цієї квоти, карту до лікарських оглядин, друкований блянкет на подання про принятте та індивідуальну карту. Потім піддаються лікарським оглядинам, що відбуватимуться 8, 9, 10 й 13 вересня — для студентів у клініці внутрішніх хворіб при вул. Піярів 4, в годинах від 8 до 10 й від 16.30 до 17.30, для студенток у „Пшиходні Пшецівґрузлічей" при вул. Піярів 6 в годинах від 8 до 9 і від 16.30 до 17.30 у такій черзі: 8. вересня: А, Б, Ц, Д, Е, Ф, Г,Ґ; 9-го вересня І, Й, К, Л, М, Н; 10-го вересня: О, П, Кв, Р, С; 13-го вересня: Т, У, V, В, Ікс, Ипс, З. До оглядин треба взяти видану в квестурі й призначену на це карту, яку треба виповнити й на якій треба наліпити свою світлину візитового формату.

З посвідкою лікарських оглядин вносять кандидати подання в часі від 14—17. вересня до деканату лікарського виділу (вул. Маршалківська І). До подання треба долучити: 1. метрику, 2. свідоцтво зі VII. й VIII. кл., 3. свідоцтво зрілости (кандидат, який має скінчену гімназію матем.-природ. типу мусить долучити свідоцтво зрілости з латини), 4. посвідку вплати вступних оплат, 5. посвідку лікарських оглядин, 6. виповнену індивідуальну карту, 7. якщо кандидат є у віці, що обовязує до військової служби: військові документи, 8. якщо кандидат не є цьогорічним абітурієнтом: свідоцтво моральности, виставлене повітовим або городським староством і життепис, 9. якщо кандидат переходить з іншої високої школи в Польщі: свідоцтво відходу.

Документи й залучники мусять бути в оригіналах (евент. у рівнорядних дуплікатах), в іншому випадку деканат не буде розглядати подань.

По внесенні подань кандидати мусять здати вступний (кваліфікаційний) іспит у речинці й черзі, що будуть подані на таблицях оголошень лікарського деканату. Оплата за кожний іспит 10 зол.

Матуристи, що дістали свідоцтва зрілости у шкільному році 1937/38, і їх восени перед студіями покличуть у звязку з новим законом до військової служби, можуть старатися про при-

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНҐУРС „ДІЛА" Ч. 19.

ДОРА ВАНЬО.

Чутливе серце.

Чисто, привітно, тепло. На підлозі мягкі килими, на стінах у золочених рямцях образи (оригінальної роботи) наших славних і знаних мистців. Ніякої тандити, ніякої зайвої речі. Усе на своєму місці, все гармонізує зі собою: тло кімнатних стін, килими, що глушать всі кроки, образи на стінах, мягкі меблі, тапчан, покритий килимом з яворівськими вишивками, лямбрекени у вікнах, завіски над дверима...

Одне тільки, що вас вражає тут, — це стара, видавна, неестетична писальна машина. Та ви не дивуйтесь. Власниця цієї кімнати — знана всім журналами, що друкують вірші, признана письменниця, якій вигідніше послутовуватись машиною, ніж пером. Тому не бачите тут пера, ні золотого вічного пера. Ви подумаєте мабуть стати її на те, щоб такий старий „грат" заступити новою машиною, маленькою, портабельною. Та не дивуйтесь. Це таке мале чудацтво пані Ніни, яке має, здається, кожний великий письменник. Вона переконана, що на жодній іншій машині, ні при якому бюрку, ні при жодних обставинах, як тільки на цій машині — вона може писати такі прегарні, захоплюючі поезії. Ця машина тямить ще ці давні часи, коли поетка була бюровою маніпулянткою, а раньше секретаркою пана інспектора якогось торговельного підприємства. Тоді то, коли закінчувала вже свою бюрову карієру, а перед тим видрукувала свої поезії на крейдовому папері і розіслала їх задурно всім нашим визначним діячам, вона попрохала у бюрі, щоб їй продали цю машину. Від тоді вона не розлучається з нею.

Ці часи вже такі далекі від пані Ніни, а вона рада відсунути їх ще дальше аж до забуття. Тому не пригадуйте їй цих часів. Сьогодні вона знана, всі їй кланяються і цілують її в руки, як визначну інтелектуалістку. Вона самостійно працює, самостійно творить, хоч заміжня, але муж... Він майже не рахується. Її індивідуальність є для нього всім. О, тоді, давно, вона мусіла була всім коритись. Навіть такий возьний, що мав більше літ служби в інституції, де вона працювала, — вважав себе чимось важнішим. Тому не пригадуйте їй тих давніх часів.

Все те, що з них лишилося, це та нещасна машина, куплена може непотрібно, але з якоїсь побожної чутливости до повірниці її перших, несмілих віршилищ, що згодом „дійшли до вершин поетичної творчости". Отже машина прикрита теж килимком виробу кооперативи „Гуцульщина" у гарних, добірних колірах, що свідчить не тільки про добрий смак господині, але теж про її „патріотизм". На стільчику біля вікна коробочка з цукорків „Фортуни", а парфуми гарної пані Ніни не куповані деінде, як тільки в Льотосі. На тлі цієї обстанови пані Ніна Заліпська, гнучка, гарна пані вбігає легким, молодим кроком у кімнату і лягає на мягкий, з гарними вишивками тапчан. Хвилину її вистручнена постать простягається у повному відпочинку та за хвилину, згадавши про щось, що хмаринкою невдоволення лягло на її високе, біле чоло, — рвучко встає і підходить до машини. Нерадо бере в руки зімнятий, брудний лист. Він такий неохайний. Мабуть за пазухою несли його на почту. Звідки такий лист в кімнаті такої модерної чепурної дами? Пані Ніна — колись Маруся — селянська дочка. Чи це таке дивне? Чи мало наших аристократок нерадо згадує своє походження?

Пані Ніні не дуже хочеться брати за того листа, а ще менше відписувати на нього. Але... Там ждуть... Її старенька мама кожного дня чалапає до писаря довідатись, чи нема там чого з почти від дорогої Марусі.

Мама... Кохана, люба старенька і щож їй відписати на цього листа? Тут такі закарлючки, стільки правописних помилок, такий неестетичний папір!.. Пані Ніна, хоч як любить свою маму, неохоче бере в руки лист, писаний на такому поганому папері старою, зашкарублою від праці рукою. Ні, пані Ніна часом навіть гордиться своїм селянським походженням. Адже це походження дало їй таку славу серед громадянства. Перший видавець її поезій писав про неї:

— Отсе випускаємо у світ першу збірку віршів нашої славної селянської письменниці п. Ніни Заліпської, селянки, що власною, чорною працею здобула собі знання.

Так: це селянське походження, курна хата, у далекому бойківському селі, де вродилася, — мали на ціле життя залишитися декорацією її таланту. А та „тяжка" праця, котрою вона добула знання, — це були долярики, що їх тато справді тяжкою працею заробляв в Америці у фабриці Форда. Працею тяжкою, дивольськи одноманітною, що своєю безглуздою одноманітністю вбивала всі фізичні та духові сили, що своїм темпом висотувала всю енергію людини, витискаючи мов цитрину її життєву снагу. А мама добра, мама всі долярики з кривдою старших дітей посилала у Львів, щоб наймолодшу Марусю вивести в люди. Тато вмер, а Маруся лиш іноді згадає мамину жертву для неї.

Та про це мало хто знав. Пані Ніна воліла, щоб її хвалили за те, що вона власними силами здобула своє становище. Тому не хотіла, щоб пригадували їй ці давні часи.

(Далі буде.)

няття на університет ще цього року, в нормальному речинці. Приняті дістануть відпустку, а в осени 1939 р. почнуть студії без нових старань.

Кандидати, що відбули військову службу можуть вносити подання у вересні або між 15-м жовтня й 8-им листопада. Всі кандидати українці мусять необхідно зголоситися до „Медичної Громади", (Чарнецького 26/II. п., 2-го брама), що дасть змогу зробити статистику й інтервеніювати у справі принять.

—o—

На допомогу родині Касперських.

На допомогу жертвам бандитського нападу в Чижикові, зложили в Адміністрації „Діла" дальше: **Юліян Карпінський**, Гаї Нижні, 2 зол.; **Калина Лукіянович**, Львів, 2 зол.; **Володислав Салабан**, Григорів, 2 зол.; **д-р Василь Білецький**, адвокат в Раві Руській, 2 зол.; **Іван Мельник**, Бельсько, 3 зол.; **д-р Семен Шевчук**, Львів, 5 зол.

—o—

Спірні терени в японських руках.

Представник японського міністерства загорданних справ заявив, що спірний терен на кордоні совітсько-манджурськім (горби Чанкуфен і Шашаопін) знаходяться в японських руках. **Воєнної акції не припинять так довго, доки обі сторони не відступлять із зайнятих територій.** Японський уряд почне пертрактації зі совітським урядом, якщо японську пропозицію стримання воєнних акцій приймуть.

ЯПОНІЯ УЗАЛЕЖНЮЄ СВОЮ ПОВЕДІНКУ ВІД СТАНОВИЩА СОВІТІВ.

Японський уряд не розмірковував ще справи, чи зажадає від совітського уряду відшкодування за шкоди, що їх спричинили совітські літаки бомбардуючи кореанські села.

СОВІТИ ДАЛІ ГРОМАДЯТЬ ВІЙСЬКО.

Як повідомляє японська преса, в місті Іман над рікою Усарі (в половині дороги між Хабаровськом і Владивостоком) запримітили нові рухи совітських частин та вантажних авт. З Хабаровська вислали до Іману 20 літаків.

НОВИЙ НАСТУП ЧЕРВОНИХ.

Домеї повідомляє, що в пятницю рано совітська артилерія почала бомбардувати японські становища. Треба рахуватися з цим, що совітські війська будуть намагатися відібрати японцям узгіря Чанкуфен і Шашаопін, заки ще конфлікт поладнають дипльоматичними заходами. Покищо японці здержуються від акції з уваги на пропозицію припинення воєнних акцій, що її зложила Японія Совітам у четвер.

—o—

Найбільший комуністичний процес.

Перед трибуналом безпеки в Ріо де Жанейро почався в четвер 4. ц. м. найбільший процес, який був дотепер у Бразилії. На лаві підсудних сіло 371 підсудних за участь у комуністичнім перевороті в листопаді 1935 р. у стейті Наталь з метою створити комуністичну республику. На розправі зізнаватиме 500 свідків.

НОВЕ ПОВСТАННЯ КУРДІВ?

Багдадська преса пише про нові заворушення в Курдистані і марші турецьких військ. Прикордонний рух між північним Іраком і Туреччиною зовсім спинений. До Іраку напливають вже втікачі зі східної Туреччини.

—o—

В ПАЛЕСТИНІ ВИСАДЖУЮТЬ МОСТИ.

Минулої ночі терористи схопили двох поліціянтів, що стерегли залізничих рейок під Лідою, обстрілювали дрезину, яка везла робітників і вкінці висадили в повітря залізн. рейки та малий міст у тому районі.

—o—

ПОБИЛИ СУДЕТСЬКОГО ПОСЛА.

Посла судетських німців д-ра Айхгольца напали чехи на залізничім двірці у Празі та важко побили. Д-р Айхгольц знаходиться під лікарською опікою.

Про відкликані ювилейні свята Просвіти у Львові.

КОМУНІКАТ ГОЛОВНОГО ВИДІЛУ „ПРОСВІТИ" І ЮВИЛЕЙНОГО ДІЛОВОГО КОМІТЕТУ.

Українське зорганізоване громадянство рішенням представників **усіх** своїх установ дня 22-го квітня 1937 р., проголосило торжественно 1938-ий рік ювилейним роком „Просвіти" з нагоди 70-ліття її існування і праці.

Вибраний із представників українських установ Діловий Ювилейний Комітет узявся енергійно до праці і заздалегідь виготовив програму ювилейних свят у Львові і в краю, пустив у рух увесь організаційний апарат, щоб це свято випало всюди гідно і достойно.

У програму свята у Львові входили Всенародній Ювилейний Здвиг, посвячення прапору, похід, продукції хорів, орхестр і тіловиховних товариств, конґрес і академії.

Край прийняв цю програму з захопленням і готовився до участи. Участь заповідалася імпозантно, бо всі хотіли дати доказ своєї любови й пошани для Матері Просвіти. Заповіли свою участь і наші земляки, що живуть за границями краю, а найчисленнішу з Югославії, Закарпаття й Америки. Пороблено вже й заходи для потрібних дозволів і залізничих знижок. Одначе зреалізування наміченої програми залежало від дозволу влади. У цій справі і президія Ділового Комітету і президія Головного Виділу Просвіти поробила низку потрібних заходів.

Дня 22-го квітня 1938 р. влада дала свій дозвіл на полеву Службу Божу і посвячення прапору та промови на площі Сокола-Батька при участи делеґацій Головних Управ інших українських орґанізацій і делеґатів — **по одному** — від кожної Філії і Читальні Просвіти, та на концерт у замкненому льокалі. Натомість не дозволила на похід, конґрес української культури, участь хорів і орхестр на площі. Не вважаючи на всякі заходи це рішення стало невідкличне. Дня 4-го травня ц. р. влада зажадала від Просвіти, щоб припинила в краю акцію за масовою участю громадянства у львівському святі. Подібні доручення в рішучому тоні дістали від деяких старость і наші філії.

У міжчасі польська прилюдна опінія, репрезентована пресою на всьому нашому терені, поставилася до цього наскрізь культурного свята ворожо і з крайною нетерпимістю. Орґанізації на своїх сходинах і преса у своїх статтях запротестували проти Всенародонього Ювилейного Здвигу і заявили, що вони до нього не допустять. Доходили вже й віродостойні інформації, як це параліжування свята мало здійснюватись.

Супроти того всього Діловий Комітет у почутті своєї **важкої відповідальности** рішив не стягати з краю ніяких делеґатів і не уладжувати свята навіть в обмежених дозволом влади границях та відбути акт посвячення прапору тихо, серед святоюрських мурів. Натомість доручив своїй президії поробити відповідні заходи, щоб льокальні і повітові свята могли відбуватися без обмежень по наміченій програмі, а в грудні щоб міг відбутися конґрес і концерти. І на це влада дала в засаді свою згоду.

Оце своє рішення про відкликання посвячення прапору на площі Сокола-Батька Діловий Комітет у своїх комунікатах до прилюдного відома, не наводячи згаданих мотивів, Головний Виділ Просвіти у звязку з цим подав у своїх обіжниках відповідні інформації й доручення своїм філіям і читальням.

Ці всі речі надто добре відомі усьому українському громадянству, яке ювилейними святами Просвіти цікавилося й цікавиться.

Одначе знайшовся один український часопис, який виясненні нами справи представив невірно й тенденційно. Це „Громадський Голос", орґан українських соціялістів-радикалів. Той самий, який вже повних два роки веде проти Просвіти безтямну, неперебірчиву кампанію. Той самий, що до ювилею Просвіти віднісся не то що байдуже, але навіть ворожо, називаючи це всенаціональне свято „ювилеєм тьма".

У своїй замітці з 30-го липня ц. р. „Як було з ювилеєм", написав „Громадський Голос" **правду** про узгіднювання програми свята у Львові і про дозвіл на конґрес української культури. Натомісць усю вину „Громадський Голос" зложив на Діловий Ювилейний Комітет та Централю, злобно написавши, що „Централя нічого не приготовила на ювилейний зїзд".

Про цілковиту безпідставність і злобу такого закиду переконані всі ті чинники, що були свідками великої праці Просвіти і гідної підготови до свята. І цей черговий напад „Громадського Голосу", як і всі дотеперішні заслуговував би на цілковите зіґнорування, як би не [...] цікава й характеристична подія. Цю [...] „Громадського Голосу" поквапно і з [...] втіхою **повторив** і **використав** [...] жої до українського зорґанізованого [...] станови відлам польської преси.

Уже дня 29. VII. 1938 р. помістив [...] спрепаровану статтю „Dziennik Polski" [...] fidna metoda. Co oznacza komunikat „Proświty" [...] laniu zjazdu... „z przyczyn od nas niezależnych".

„Słowo Narodowe" з дня 30. VII. 1938 [...] стило статтю п. н. „Kompromitacja Proświty" [...] ківський „Ilustrowany Kuryer Codzienny" з дня [...] VII. 1938. помістив статтю п. н. „W podziemiu [...] sob stwarzają Ukraińcy pozory „niykanowania" [...] wiedze".

Річева відповідь охоплена цим нашим комунікатом, а про ціль тих статтей нема що й говорити. Вона ясна і всім відома. А яка-ж ціль [...] роботи „Громадського Голосу"? Чи та сама [...]

На те питання нехай кожний найде відповідь у своїй національній і громадській совісти.

У Львові, дня 4. VIII. 1938 р.

Діловий Ювилейний Комітет. — Головний Виділ Просвіти.

Завзяті бої над рікою Ебро.

Комунікат штабу ґен. Франко подає: **На відтинку ріки Ебро відкинули ми наступи ворога. На відтинку Месвіненди наші частини пішли вперед. На гірськім терені відтинка Тахо ді Ґвадаля наші частини успішно відкинули ворога, що крився в терені.**

ЛЕТУНСЬКА АКЦІЯ.

Авас повідомляє зі Сараґосси, що минулого дня кількасот літаків ґен. Франко бомбардувало лінії ворожих військ на відтинку Ебро. Це бомбардування приневолило ворога закинути всі наступи на тому відтинку.

З Валенсії повідомляють, що національні летуни бомбардували вчора рано тричі Валенсію. Велика скількість бомб упала в дільницях Ґрао, Кавіналь, і Нарарені.

Із Перпіньяну повідомляють, що минулої ночі мешканці Сервере чули оживлену стрілянину й гук протилетунських гармат від сторони Порт Бу. Чути було теж шум моторів і нагальні вибухи бомб. На підставі інформацій, які надійшли, саме бомбардували пристань Ляфскаля. Число жертв невідоме.

КОМУНІКАТ ЧЕРВОНИХ.

Комунікат міністерства оборони повідомляє, що на терені ріки Ебро далі тревають завзяті бої. Майже всі наступи ворога відбиті. На півночі від Файан червоні війська здобули три важні стратеґічні пункти. На фронті [...] черв. частини далі посуваються [...] Ґвадаляару.

НОВИНКИ.

— **Комітет Лікуванців Черче-Живець [...] Традиційні Сезонові Вечерниці** 7. серпня [...] у „ПАЛАТЦІ". Настрій — гумор — [...] мент — забава, повна чару і несподіванок [...] бір міс Черче на 1938. р. Початок [...] Запрошень не висилаємо.

— **Виступи львівських міських театрів [...] вінції.** Трупа львівських міських театрів [...] рекцією Януша Варнецького виступить [...] ких лікувальних місцевостях, а саме [...] манові, 7. 8. в Трускавці, 8. 8. в Дрогобичі [...] 8. (мабуть) в Моршині. Дадуть виставу [...] дію Буш-Фекете п. н. „Іван".

— **Кари на священників за панахиди.** [...] старосто у Львові покарало за відправу [...] хиди за душу полк. Коновальця [...] деня Григорія, завідателя Ярчева [...] ною 100 зол. або 10 днів арешту [...] липця Петра, пароха [...] 50 зол. або 5 днів арешту.

— **Чужинці про події у православній [...] Холмщині.** „Прагер Прессе" ч. [...] містить дані про 114 церков на Холмщині [...] пастирський лист православної митрополії [...]

— За що староство закрило дитячий садок у Журавні? Дня 4. ц. м. прийшло з повітового староства з Жидачева письмо з 28. липня, в якому староство заборонило вести діяльність дитячого садка при кружку „Р. Ш." у Журавні. Як мотиви розвязання староство подало: „Заржонд кола не пжестшегаі сціслє регуляміну, поневаж гимн паньстви не бил сьпевани". Як нашим читачам уже відомо, староство дало дозвіл на дитячий садок у Журавні під умовиною, що садівничка мусить вчити дітей „гимн паньствови".

— Український Музей у Харбіні. Українська Далеко-Східня „Січ" у Харбіні рішила зібрати зразки українського народнього мистецтва для музею в Українському Національному Домі в Харбіні та для розміщення деяких зразків у музеях Японії й Манчжу-Ді-Го. Українська Далеко-Східня „Січ" у Харбіні (Новоторгова 9), Манчжу-Ді-Го, звертається за піддержкою до всіх, хто вважає почин створити Український Музей у Харбіні корисним та правельним.

— „Микола Шугай" буде сфільмований. Ужгородська „Нова Свобода", ч. 34 з 28-го м. м. повідомляє, що роман І. Ольбрахта „Микола Шугай" буде сфільмований. Ще лиш не відомо, в якій мові буде ця фільма накручена.

— Полекші у переїзді залізницею від 8. до 18. серпня ц. р. Від 8. до 18. серпня залізниці повторюють пільгові переїзди залізницями для дітей до 14 літ. Від 11—21. липня скористало з таких полекш 200.000 дітей. Умовини для пільгового переїзду в днях 8—18. серпня такі самі як і перелше, себто кожна доросла особа, що їде на осн. нормального або пільгового білета, має право забрати зі собою пятеро дітей до 14 літ. Знижка білетів для дітей є 87 і пів проц. Опікун дітей мусить закупити карти участи для дітей в ціні 30 сот. за штуку. Після підписання карти каса видасть білети для дітей зі знижкою 75 проц. на подорож в одну сторону. Білети ті служать опісля для безплатного повороту до стації первісного виїзду. Тому перед поворотом опікун дітей має остемплювати в білетовій касі ті карти участи та пільгові білети для дітей, використовані на первісну подорож. Полекша торкається І., ІІ. і ІІІ. кляси особових і поспішних поїздів.

— Сторож у пащі льва. В четвер вечором у цирку Станевських у Львові розігралася страшна сцена за кулісами цирку, але на щастя не скінчилася трагічно. Отже підчас виступу акробатів на арені, яких публика голосно оплескувала, 27-літній сторож Л. Шумовський підійшов до клітки з дикими звірятами, щоб провірити, чи вони підготовані до виступу. У хвилині, коли отворив клітку, лев схопив Шумовського за праву руку, відгриз чотири пальці і почав шарпати ії. На крик нападеного надбігла прислуга цирку і вирвала Шумовського з лабет льва. Раненого відвезли до шпиталю.

— Львівська хроніка. При вул. Рутовського самохід наїхав на наколесника Василя Лабу, який потовкся. Раненого Лабу відвезли до шпиталю. — При вул. Доїздовій самохід наїхав на 11-літнього О. Луцишина, якого в непритомному стані відвезено до шпиталю. — На Гетьманських Валах заснув у четвер втомлений Станислав Демський. Короткий сон використав принагідний злодій, який забрав Демському течку.

— Зудар з льокомотивою. З Зеленої виїхала льокомотива до Зеленички, щоби звести поїзд навантажений деревом до державного тартаку в Надвірній. В половині дороги до Зеленички льокомотива зударилася з льорою, навантаженою деревом. Від зудару є пять осіб ранених, яких відвезли до шпиталю в Надвірній.

— Вбивство і самогубство у Трускавці. В пятницю 6.30 рано прибув до Трускавця 35-літній Теодор Іванків з Завадки, пов. Долина, і пішов до ресторану Шпангів, де служила його жінка Параскева. Не заставши її в кухні, пішов до її помешкання і там підрізав їй горло бритвою. Нещаслива померла від упливу крови. Опісля Іванків побіг до ліса і повісився на дереві. Причиною вчинку подружні непорозуміння.

— Кравва хроніка. В пятницю вранці в Синевидському знайшли на залізничому шляху тіло Станислава Фукса. Що було причиною смерти, не відомо. — На залізничому шляху Чортків—Станиславів, особовий поїзд наїхав на проїзді за залізним мостом на Дністрі, на віз 37-літнього Петра Питрушка, який теж згинув під колесами поїзду. Його коні врятувалися. — На одній полонині у Ворохті бугай кинувся на пастуха Михайла Середюка і заколов його рогами. Пастух помер незабаром від ран.

— Грім знищив фабрику спірту. Підчас бурі з зливою грім ударив у фабрику спірту в Олтеню в Румунії. У фабриці було 10 вагонів спірту і тому вибух спірту знищив цілу фабрику. Шкода сягає понад 3 міліони леїв.

— Немовлята з двома головами і трьома ногами. В місцевости Баці в Румунії селянка Домніка Теодорова привела на світ немовлята, зрослі немов сіямські сестри. Немовлята мають дві голови і три ноги. Мама і діти здорові.

— Замість ґудзиків — малі рефлекторики. На зборах членів ліги протиавтомобілевих випадків один із членів ствердив, що самоходи, інші механічні поїзди і навіть ровери мають ззаду малі рефлекторики та дають змогу завважити їх у темноті. Зате людей зокрема мужчин у темнім одінню, не видно зовсім у темноті і тому падуть жертвою випадків. Тому запропонував, щоб мужчини носили рефлекторики на одіннях замість ґудзиків. Тоді то шофери зможуть легко завважити прохожих навіть підчас найбільшої темноти.

— Жидівські лікарі можуть лікувати лише жидів. Новий розпорядок німецького уряду дозволяє жидівським лікарям лікувати лише жидів. Щоб оминути соціяльних комплікацій, відповідні лікарські орґанізації займуть перевишкіл дотеперішніх лікарів жидів на інші професії. На перевишкіл держава дасть відповідні фінансові засоби. Лікарі жиди, б. фронтові вояки, дістануть з лікарської палати зворотну допомогу, якщо є бідні і заслуговують на підтримку. „Фелькішер Беобахтер" вияснює, що лікарський стан був дуже зажидівлений. На 37.525 лікарів у Німеччині було в осени минулого року 3.748 лікарів жидів, себто 10%. У Берліні відсоток лікарів жидів був ще вищий, бо аж 27%. Згаданий розпорядок торкнувся більше ніж половини лікарів у Відні, де на 1.787 лікарів усіх наук було 1.127 лікарів жидів, на 1.162 спеціялістів — 620 жидів, на 637 зубних лікарів — 412 жидів. У звязку з цим розпорядком виринає питання, де буде мешкати 2.159 жидівських лікарів з родинами на випадок масових ексмісій з помешкань.

— Як населення Ню-Йорку витало сміливого летуна? В четвер 4. ц. м. приплив до Ню-Йорку кораблем „Менгатен" американський летун Дугляс Коріґен, який недавно перелетів „помилково" з Ню Йорку до Ірляндії на старім літаку, що не мав навіть висильної радіостації. Коріґена витало населення Ню-Йорку з величезним захопленням, найбільшим від часу повороту Ліндберґа з Европи. У хвилині вїзду корабля до пристані відозвалися сирени усіх кораблів, фабрик і т. п. На відгомін сирен велитенська юрба народу, що зібралася в порті, кинулася до берега, де мав причалити корабель. Одночасно над портом появилися ескадри літаків. Наплив юрби був такий великий, що корабель не міг приплисти до берега і висадити подорожніх. Щойно численним відділам поліції вдалося утворити шпалір, щоб Коріґен міг висісти з корабля на беріг. Сміливий летун від'їхав самоходом в асисті мотоциклістів до гостинниці, де ще довго витала його з ентузіязмом нюйорська вулиця. Коріґен мусів приняти безліч фотографів і репортерів уже на кораблі, яким заявив, що до Европи полетів „помилково".

— Страшна буря над Чорним Морем. Перед кількома днями лютувала над Чорним Морем страшна буря, позривала з якорів у Констанці багато кораблів, що порозбивалися до скал. У запінених хвилях моря втонуло теж кілька осіб.

— Замість класти голову під топір — гинутимуть від ґазу. Директорія Клайпеди рішила відослати соймикові проєкт зміни карного кодексу. Новеля передбачує зміну виконання кари смерти. Німецький закон, що обовязує дотепер у Клайпеді передбачує виконання присудів смерти на шафоті під топором ката. Якщо соймик прийме новелю, засуджених на смерть з клайпедського краю відсилатимуть до Ковна до „ґазової келії", де згинуть від ґазу.

— Боротьба індіян з білими ще не скінчилася. Хоч оселі індіян в Америці щораз то зникають з лиця землі, боротьба індіян з білими ще не скінчилася. Індіяни боронять завзято своїх останніх теренів, що їх намагаються їм відобрати білі. Про війну індіян з білими в Канаді свідчить найкраще лист провідника індіян з Альберти, що його він вислав до короля Юрія VI. В цьому листі індіяни покликуються на обіцянки „великої білої королеви" (Вікторії) і благають її правнука, щоб заборонив білим полювати та поселюватися на теренах, що належать до них від „початку світа".

—o—

Цирк Станевських у Львові.

Премієра цирку Станевських, що її заповіджено барвистими афішами, відбулася у четвер вечером. Вистава викликала загальне зацікавлення публики, не вважаючи на огірковий сезон, чи може саме завдяки ньому.

Велике шатро цирку заповнене глядачами, які воліють сидіти під полотняним, ніж залізним дахом: канікула не є союзником кін і театрів.

Цирк Станевських відомий зі своїх попередніх вистав, приготовив і цим разом гарну програму світових атракцій, що може задовольнити навіть дуже вибагливих цирко-манів, тимбільше, що поодинокі точки стоять дійсно на мистецькому рівні. Центральною точкою теперішньої програми є гарна тресура кількадесяти тигрів та левів у презентації п. Жіро, знаного з американських фільм. Крім цього: тресура арабських коней, шкотських куциків, малп, навоздушні еволюції, ґрупа угорських акробатів Кеніет, чвірка Монгадорс — жонглери з париського Бержерю, Дін-Дон музикальні сатирики, знані з радія і грамофонових кружків, виступ мистця антиподистів Бравна з партнеркою, акробати, комікн, виступ сестер Кулін, які презентують джокейський акт з цирку Рояль в Брукселі, та інші атракції, що доповняють цікаву програму.

Недомагання видно в адміністрації, що не може дати собі ради з юрбою глядачів. Нема зовсім програмок, з яких можна би слідкувати за акцією.

Цирк розбив свій табор при вул. Пелчинській. Є догідна комунікація трамваями навіть уночі, через що люди також не [illegible] втікати перед кінцем програми.

—o—

Відозви й комунікати.

КОМУНІКАТ В СПРАВІ ТАБОРІВ „ОРЛІВ".

Жіночий табор „Орлів" на Соколі б. Галича відбудеться з незалежних від Товариства причин у спізненому речинці від 8—22 серпня ц. р. Зголошені до табору мають приїхати в понеділок 8-го ц. м. Цього дня буде ждати у Галичі на залізничому двірці до раніших поїздів фіра на клунки. **Таборова Комісія.**

ТАБОР ПРАЦІ „ОРЛІВ" У КРИЛОСІ ТРИВАЄ ДАЛЬШЕ.

Наступні групи учасників табору будуть такі: III) 1—15 серпня; IV) 15—29 серпня; V) 29-го серпня до 12-го вересня; VI) 12—26 вересня. Додаткові письменні зголошення до табору у Крилосі надсилати на адресу: Т-во „ОРЛИ" КАУМ, Львів, вул. Шептицьких 14. Таборова оплата за удержання 1 зол. денно.

Референт Таборів „Орлів".

—o—

✝ Посмертні згадки.

О. ІГНАТІЙ ЮХНОВИЧ.

Дня 2. ц. м. помер у Тухлі **о. Ігнатій Юхнович**, вислужений сколівський і тухлянський декан, з правом уживання фіолетного пояса і колпака, довголітній парох Тухлі і визначний громадянин, ур. 29. грудня 1857 р. у Славятині пов. Підгайці. о. І. Юхнович упокоївся в 56 році священства — В. Й. П!

—o—

Спорт.

УКРАЇНА У МОСТИСЬКАХ.

Перша дружина України виїздить у неділю 7. ц. м. до Мостиськ на ювилей тамошньої Сваля.

УКРАЇНА — ГАРБАРНЯ.

Товариський меч обох дружин відбудеться в понеділок 15. ц. м. Час і місце стрічі подамо пізніше.

ЗОРЯ — СТШЕЛЕЦ (ПЕРЕМИШЛЯНИ).

Фінальний меч за мистецтво Ц-класи і вхід до Б-класи відбудеться в неділю 7. ц. м. в Перемишлянах. Українська дружина рішуче переважає свого противника, одначе повинна памятати, що до кожної стрічі треба виходити на грище з амбіцією та вірою в перемогу. Програна зі слабим Стшельцом булаб гірким розчаруванням для тих українських глядачів, що на той меч прийдуть.

ВЕЧІР БОКСУ В УКРАЇНСЬКОМУ ДОМІ В ХАРБІНІ.

Українська далекосхідня „Січ" 18-го м. м. улаштувала в „Українському Домі" в Харбіні вечір боксу. Вечір пройшов з добрим успіхом.

—o—

Нові книжки й видання.

СЛУЖБА БОЖА Б-ДУР НА МІШАНИЙ ХОР. Музика **М. О. Гайворонського.** Видавництво і друкарня Чина Св. Василія В. у Жовкві. 1938. стор. 56.

[Т]еатри.

Великий Театр:

Субота 6. 8. год. 8. оп. „Гейша“.
Неділя 7. 8. год. 4. поп. „Гейша“. Год. 8. веч. оп. „Гейша“.
Понеділок 8. 8. год. 8. веч. „Вітшеймось життям“ із Ст. Ярачем.

Театр Рімнородностей:

Від понеділка 11. 7. нечинний.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

КОСІВ:
6. 8. Процес Мері Деген.
7. 8. Невольник.
8. 8. Лісова пісня.
9. 8. Пригода в Черчі.
10. 8. Процес Мері Деген.
11. 8. Шалена Льоля.

КУТИ:
12. 8. Орфей у пеклі.
13. 8. Шалена Льоля.
14. 8. Орленя.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ВОРОХТА:
6. 8. Гейша.
7. 8. Гетьман Полуботок.

ДЕЛЯТИН:
8. 8. Маруся Богуславка.
9. 9. Чесна Сузанна.
10. 8. Пісня Бескиду.
11. 8. Гетьман Полуботок.
12. 8. Мазепа.

НАДВІРНА:
13. 8. Пісня Бескиду.
17. 8. Чесна Сузанна.
18. 8. Пан Твардовський.
19. 8. Мазепа.
20. 8. Гетьман Полуботок.

Українська Нар. Капеля „Чайка“.

6. 8. Косів.
7. і 8. Кути.
9. 8. Кути.

Репрезентаційний цирк Станєвських (вул. Пелчинська).

Субота 6. 8. дві вистави в год. 4.30 попол. і в год. 8.30 веч.
Неділя 7. 8. дві вистави: в год. 4.30 попол. і в год. 8.30 веч.
Понеділок 8. 8 одна вистава в год. 8.30 веч.
Вівторок 9. 8. дві вистави: в год. 4.30 попол. і 8.30 веч.

КІНА.

АДРІЯ: „Дорога до слави“; „Північ клича“.
АПОЛЬО: „Шалена Кльодет“ з Анні Ондрою.
АТЛЯНТИК: „Тавро минулого“.
БАЛТИК: „Мій пан чоловік“, „Кід Гелегад“.
ВАНДА: „Промені загляди“, „Пізналися в Монте Карльо“.
ГРАЖИНА: „Пікова дама“ на осн. Пушкіна“, „Побралися злвчасно“.
ЕВРОПА: „Химерна еспедієнтка“ з Даніелею Дарі.
КАСІНО: „Чорний пірат“.
КОПЕРНИК: „Тигр із Ешнапуру“, Королівські дні в Парижі“.
МАРУСЕНЬКА: „Тигр із Ешнапуру“.
МЕТРО: „Пізналися в Монте-Карльо“, „Прокляций острів“.
МІРАЖ: „Благословенна земля“.
МУЗА: „Грішний Біль“ (з Волесом Бірі).
ПАЛЯС: „Вернися, моя маленька!“
ПАКС: нечинне.
РАЙ: „Сам на сам“, „Пат і Паташон у ро“.
РІЯЛЬТО: „Ади, це не лицює!“
РОКСІ: „Авдієнція в Ішлі“ з Мартою Еггерт.
СВІТ: „Пішник ч. 13“, „Тайний плин Р 8“.
СТИЛЕВЕ: „Весна над Севваною“ та ревія.
ТОН: „Втікач із Сан Квентину“, „Стріл у ночі“.
УТІХА: „Під чужим прізвищем“ і ревія.
ХИМЕРА: „Музика для тебе“.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська)
„Люрд — місто чудес“.

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовід“ (Пасаж Гавсмана ч. 7):
Нечинне.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 6. серпня 1938.

6.15 Ранішня пісня, 6.20 Музика з пл., 6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Військ. орх., 8.00 Кінчаємо тиждень, погідна авд., 12.03 Полудн. авд., 14.00 Легка музика з пл., 14.15 Орх., 15.05 Госп. і сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Театр Уяви для старших дітей: „Пан Твардовський“ за осн. Л. Ридля, з муз. ілл., 15.45 Господарські вістки, 16.00 Розр. концерт нар. капелі, сопран, 16.45 Пілсудський про себе та про польську суспільність, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Із спікерового альбума, 17.45 Жовква — місто королів і гетьманів, 17.55 Гальо! Спорт! 18.00 Наша програма, 18.10 Скрипк. ресітль, 18.40 20.55 Актуальна гутірка, 18.55 Марш шляхом кадрівки, 19.05 Пісеньки з пл., 19.15 Поезії легіонів, поет. чвертьгодина, 19.30 Хоральна авдиція, хор, сол., форт., 20.00 Світанок в Олеандрах, авд. для дітей, Падуть граничні стовпи, словно-музична авд., 20.45 Веч. денник, 21.00 Гутірка зі слухачами, 21.10 Концерт орх. і хору з участю солістів, 21.50 Спорт, 22.00 Година несподіванок, 23.00 Ост. вістки, 23.05 до 23.55 Танкова музика з плит (надає Варшава II.).

Неділя, 7. серпня 1938.

7.15 Пісня, 7.20 Концерт сальон. орх., 8.00 Ран. денник, 8.15 Для села: Хл. Газетка, Орх. гармоністів, Поліпшення та посилення господарства, 8.35 Львів здоровить, 8.40 Хл. серпанька, 8.50 Практичні вказівки праці для хліб. присвосіблення, 9.05 Із характеристичних творів, гр. пл., 9.15 Трансм. із Сломник: Репортаж, музика, 11.45 Культурний огляд, 12.03 Апель до стшельців, 12.06 Муз. поранок у вик. симф. орх., 13.00 Книжки мого дитинства, 13.15 Музика орх. мандолиністи, муж. хор, 15.00 Для села: Огляд ринків рільних продуктів, За кращий збір із наших сіножатей, „Заболоття іде до світу“, Здвиг сільської секції Союзу Молодої Польщі, 16.50 Театр Уяви: Галузка розмарину, 17.30 Розр. концерт: музика, сопран, тенор; у перерві в год. 19.00 Хвилина біол студії, 19.30 Звук. тижневик, 20.00 Програма на завтра, 20.05 Львівська варта: словно-муз. авд., 20.35 Спорт, 20.40 Політ. огляд, 20.50 Веч. денник, 21.00 „Цирк заїхав на подвіря“, муз. авд., 23.00 Ост. вістки, 23.05—23.55 Танк. музика (надає Варшава II).

Понеділок, 8. серпня 1938.

6.15 Ран. пісня, 6.20 Музика з плит, 6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Конц. військ. орх., 8.00 Зачинаємо тижд., пог. авд., 2.03 Полудн. авд., 14.00 Легк. муз. з пл., 14.15 Китиця для всіх, орх., 15.00 Біржа, 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.30 Тетмаєр: „О. Петро“ з муз. іл., 15.45 Господарські вістки, 16.00 Легка музика, 16.45 Нова Зеляндія, 17.000 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Серед великих мистців, муз. репортаж, 17.155 Гальо! Позір! 18.00 Спортова гутірка, 18.10 Форт. ресітль, 18.50 Марш шляхом кадрівки, 19.30, 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 Калейдоскоп, розр. концерт, спів, музика, 20.30 Трансм. з мети шл. кадрівки, 20.45 Веч. денник, 21.00 Технічна скринька, 21.00, 21.10 Сальонове тріо: скрипка, віол., форт., 21.35 Міждерж. легкоатл. метч Польща-Норвегія, 21.55 Спорт. вістки, 22.00—23.00 Вечірня серенада, концерт орх. мандолиністів, хор, конферансієрка, 23.00 Ост. вістки, 23.05—23.55 Легка й танк. музика з плит. (Варшава II.).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 6. серпня 1938.

БЕРЛІН 19.00 Оп. музика, 20.10 21.00 Вечір танку, 22.30 Розр. музика, БІЛГОРОД 18.00 Нар. музика, 20.00 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 12.05 17.30 Циг. музика, 12.00 13.15 Орх. 15.30 Для дітей, 18.00 Орх. дутих інструментів, 19.00 Хор, 20.10, 21.00 Танковим кроком по світу, вес. концерт орх. і сол., КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 19.30 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00, 24.00 „Тоска“ оп. Пуччіні, ПРАГА 12.45 Орх. 18.20 Сальон. квартет, РАДІО ПАРІ 18.15 Зп. музика, 19.00, 20.15 Пісні, 19.45 Репетиції, 20.30, 21.00 Театр Уяви, 21.10 Кабарет, 22.05 Симф. музика, РИМ 17.15 Форт., 19.30 Розр. музика, 21.00 Комедія, 21.40, 22.00 Розр. мельодії, СОФІЯ 18.00 Легка музика.

Неділя, 7. серпня 1938.

БЕРЛІН 19.25 22.00 Розр. музика, 20.10 21.00 Веселий вечір, орх., сол., БІЛГОРОД 20.00 21.00 Нар. пісні, 22.15 Розр. музика, БУДАПЕШТ 12.30 Концерт оп. орх., 15.45 Циг. музика, 17.10 Форт., ВІДЕНЬ 11.00 12.00 Зальцбурський фестиваль, орх., форт., 13.15 Розр. концерт, 15.30 Скр., альтівка, гітара, 18.30 19.00 Розр. музика, 20.10 21.00 22.00 „Жайворонок“ оп. Легара, КОШИЦІ 18.00 Серед закарпатських письменників, МІЛЯНО 17.00 18.00 Хроніка, опісля симф. концерт, 21.00 22.00 „В горі, гори“ розр. програма, опісля орг. музика, ПРАГА 15.30 Популярний концерт, 17.05 Розр. музика, 17.45 18.00 Чеські оперет. мельодії, 18.30 Військ. орх., 22.40 Танк. музика, РАДІО ПАРІ 18.45 Пісні, 19.00 Сцена, 19.30 Легка музика, 20.15 21.00 22.00 22.52 (після комунікатів), 23.00 „Осудження Фавста“ оп. Берліоза, РИМ 17.15 18.00 Пісеньки й оперова музика у вик. орх., 20.35 Розр. музика, 21.00 22.00 Вечір опер.: „Іль Карільон маджіко“ муз. ком. Пік-Манджаґаллі, „Роза Роса“ оп. Ренцо Боссі, СОФІЯ 19.00 Популярна музика, 20.00 Спів. ресітль А. Теодорової, мецосопран, 20.45 21.00 Оперетові мельодії.

Понеділок, 8. серпня 1938.

БЕРЛІН 14.15, 15.00, 18.00 Розр. муз., БІЛГОРОД 20.00, 21.00 Опера з пл., 22.15 Вок. концерт, БУДАПЕШТ 12.05 Солісти, 17.00 Циг. музика, 20.10, 21.00, 22.00 „Турандот“ оп. Пуччіні, ВІДЕНЬ 15.30 Концерт шубертівського хору, 21.00, 22.00, Моцартівський концерт, 22.30, 23.00 Легк. та розр. музика, бас-баритон, КОШИЦІ 18.00 Форт. концерт, Музика з пл., МІЛЯНО 16.15 Танк. музика, 19.30 Розр. муз., 21.10, 22.00 „Танок щастя“ оп. Штольца, ПРАГА 16.15, 17.00 Популярний концерт, 17.40 Нар. пісні, 18.20 Орх., 20.05 Дрібні Двожакові твори, орх., сол., 21.20 Яначекові твори, РАДІО Пари 18.15 Оперет. муз., 19.00 Пісні, 20.15 Віольончеля, 20.45, 21.00, 22.00, 23.00 Фестиваль Франка та Дебісі, РИМ 17.15 Сольо на арфі, 20.30 Розр. муз. 21.30, 22.00, 23.00 Симф. концерт, СОФІЯ 18.30 Легка музика, 19.10 Спів. ресітль.

Радіокутик.

РАДІОВА ВИСТАВА.

Дня 25-го серпня ц. р. почнеться у Варшаві перший раз Річна Радіова Вистава. Організує її Польське Радіо при співучасти установ та краєвого радіофонічного промислу. Вистава має завдання створити постійну організацію пропаганди радіофонії, розвитку радіотехніки та радіотехнічного промислу. Доцінюючи значіння Річної Радіової Вистави для господарського життя краю, протекторат над нею перебрали Панове Міністри Промислу та Торговлі Антоні Роман та Міністр Почт і Телеграфів Еміль Калінський. Вистава відбудеться в будинку ІМКІ при вул. Конопницької 6, де тепер гарячково підготовляють три поверхи цього великого дому.

Вистава триватиме від дня 25-го серпня до 11-го вересня цього року. Підчас Вистави ще зорганізують низку цікавих нещоденних імпрез.

РАДІОФОНІЗАЦІЯ СТАНИСЛАВІВЩИНИ.

В останніх часах звернено особливу увагу на радіофонізацію станиславівського воєвідства. Комітет радіофонізації в Станиславові та аналогічні комітети в Коломиї та Снятині мають надію, що їм вдасться вже на цьому терені завдання радіофонізації посунути вперед та довести до найдальших меж. Село Станиславівщини зрадіофонізоване дуже слабо, особливо гірські околиці. При цьому мережа радієвих приймачів, дещо густіша в північних повітах, помітно рідше у південних повітах. Слід зазначити, що раніше саме в цих районах було слабше чути львівську станцію. Для вигоди радіослухачів цю недостачу поправлено і тепер після змінення львівської радіовисильні — відбір в цілому станиславівському воєвідстві значно поправився.

Поважною перешкодою в акції радіофонізації міст є те, що електростанції по малих містах переважно чинні тільки у вечірніх годинах. Воєвідський уряд видав інструкції для старостів та волостей, доручаючи збірні слухання авдицій львівської радіостанції.

БІРЖА.

Львів 5 серпня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 90.12, 89.65 Долярки американські 5.30.50, 5.28.0 Доляри канад. 5.27.50—5.25.00. Фунти фр. 14.71—15.67, Франки швайцарські 122.00—121.20 Фунти анґл. 26.12—25.96, Гульдени давн. 100.25—99.75, Корони ч 18.45—15.00 Кор. дан. 116.60—115.75 Кор. норв. 131.13—130.15 Корони шв. 134.64—133.85 Ліри італ. 23.35—22.80, Марки фінськ. —11.30, Марки нім. 78.00 — 72.00, Гульд. Авін 25.10 —25.35 Марки нім. срібні — 95.00

Акції.

Банк Польський 123.00 Цукр. ... Вугіль 33.00, Ліпльпол 91.00, Модржейов 15.25, Островець 63.00, Стараховичі 39.2, Габербуш 51.50

Папери

4 і пів проц. внутр. 67.00, 67.21, 1 ем. 73.00, серія 93.30 3 пол. ... 82.00 серія 91.25 5. конверс. 70.00 ... дол. 43.00 4 консол. 67.75
Тенденція сильніша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, 5. серпня 1938.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 2.80 зл.
1 кг. масла бочков. нпд. з опак. 2.90 зл.
молоко 15—16 гр.
яйця (копа) 1.70 зл.

Тенденція на масло і молоко, слаба на яйця слаба.

ОПОВІСТКА.

Замість квітів на могилу **бл. п. Стефанії Тарнсвецької** зложила на „Рідну Школу“ зол. 3,— **Калина Лукіянович.**

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

ГОСПОДИНЯ з довголітньою практикою у священника шукає відповідного місця. Зголошення: „Діло“ під „...на“. 1686 ...

МЕШКАННЯ

ДВІ горішні кімнати, кухня, повний комфорт, перший поверх, від 1. вересня, Тарновського 43, умовини в Управі „Трансакція“, Длугоша 1. 1681 ...

СОНЯШНЕ, гарне, трикімнатне мешкання, комфорт, околиця Потоцького, ... до винайму. Відомість: „Сільський Господар“, Руська 20, Тел. 290-38. 1644 ...

РІЖНЕ.

ПОВІДОМЛЯЄМО ВПАНІ, що правнучі фірми Штір — **Марися і Тося** і довголітній працівник фірми Нусбаум, відомий як **Сташко** відкрили свою власну ведення при вул. **Гродзіцьких 4.** ... Ринку і поручаються ласкавим ... 1682 ...

ВЗУТТЯ посезонове продає **ТІЛЬКИ ... ДНІВ** вже від 4.80 зол. магазин взуття **Й. ШТРАССЕР** (передше Краков...) Городецька 15 **(подвіря).** 1678 ...

ВАЖНЕ ДЛЯ ПАНЬ! Трвала ондуляція за 4 зол. тільки у **МАРИСІ І ТОСІ** ... Штіра, **Гродзіцьких 4.** 1682 ...

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

ОГОЛОШЕННЯ.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ...